

ATLES DEL PORT DE MAÓ

VOLUM 1. CATÀLEG

toni vidal jordi

ATLES DEL PORT DE MAÓ

VOLUM I. CATÀLEG

toni vidal jordi

DIRECTORA DE TESI DOCTORAL

magda mària serrano

Departament de Projectes Arquitectònics - DPA
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona - ETSAB
Universitat Politècnica de Catalunya - UPC

Títol de Tesi Doctoral, **Atles del port de Maó**
Doctorand Antoni Vidal Jordi, Arquitecte
Directora Magda Mària Serrano, Dra. Arquitecta

HABITAR – Grup de Recerca UPC

Marc Acadèmic: RD 99/2011
UPC - Universitat Politècnica de Catalunya
dpa - Departament de Projectes Arquitectònics

Barcelona, Juliol de 2019

Tesi realitzada amb el suport de les Beca FI-AGAUR 2015 de la Generalitat de Catalunya;
i de la Beca IME 2014, de l'Institut Menorquí d'Estudis

2009

2018

2009 CASA BARCA FONTANA

La casa familiar de la parella d'arquitectes i interiorista, Miguel Barca i Ma José Fontana, a la part més alta de Riu Pla, entre la Base Naval i Cala Rata, combina una curiosa mostra de radicalitat i senzillesa.

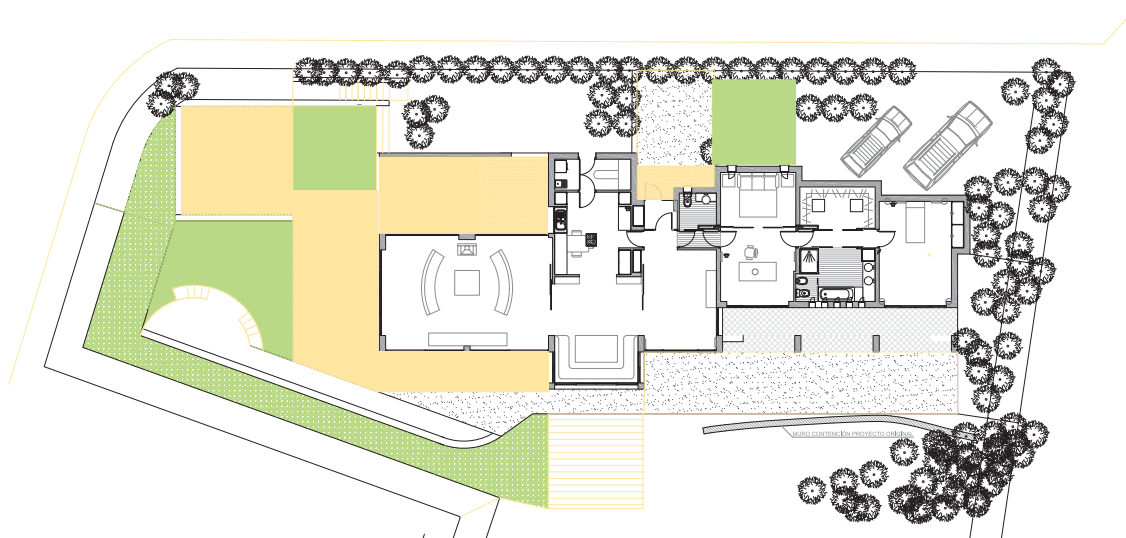
Radicalitat en l'aposta per materials personals, com el ferro cortén, els estucs i les geometries autònomes per a la coberta, com la volta i la piràmide; i senzillesa per la claredat de la seva organització, lineal, d'una sola planta, amb els serveis a nord, alliberant la façana al mar per a les dependències principals. En un exercici de demostració de la troballa definitiva del llenguatge propi d'aquest estudi d'arquitectura.

281

c. Riupla, 101 S'Altra Band, Cala Rata MAÓ
2009, Projecte. Miguel Barca, arquitecte;
Ma. José Fontana, interiorista.
Miguel Barca i Ma José Fontana, promotors

Bibliografia 121

Fonts: Arxiu Miguel Barca, arquitecte -
AMBA

01
Vista de la casa des de la Riba
Sud. 2016, fotografia de l'autor

02
Planta de la casa. 2009. Pro-
jecte. Miguel Barca, arquitecte.
Arxiu Miguel Barca, arquitecte
- AMBA

03 - 07

Diverses vistes de l'exterior i interior de la casa. 2010 circa, fotografies, Miguel Barca, arquitecte. AMBA

2009 CONCURS NOVA ESTACIÓ MARÍTIMA AL CÓS NOU

La -llavors previsió- l'any 2009 del trànsit comercial de passatgers amb ferries del moll de Baixamar al Cós Nou, motiva la celebració d'un concurs obert d'idees per al disseny de la nova terminal.

Presentat un número important de propostes, guanyaran dues -ex aequo: la proposta "Capifort" de Montes-Ortega interpreta la topografia de la falda del turó posterior, generant una interessant volumetria que proposa una nova topografia i es defineix a partir d'un acurat anàlisi de les circulacions de l'edifici; la proposta "Nui" de Bernardo García de la Torre aposta, en canvi, per un edifici racionalista, compacte i contingut.

282

Cós Nou, MAÓ

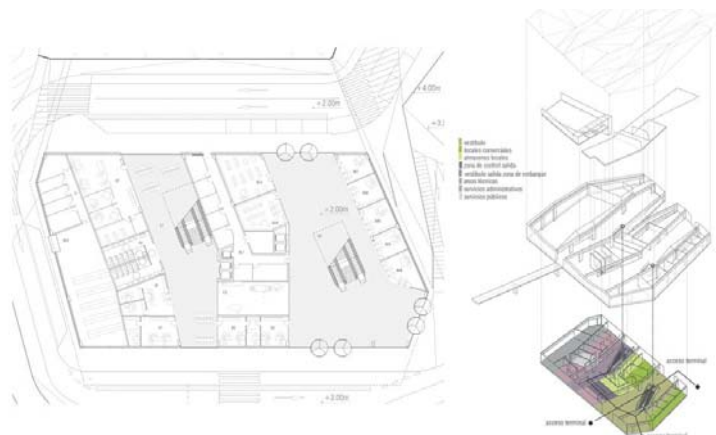
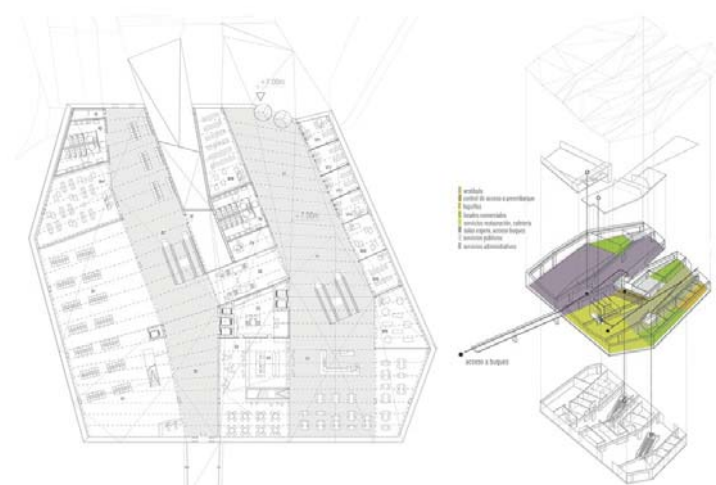
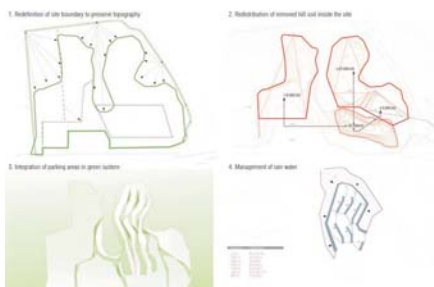
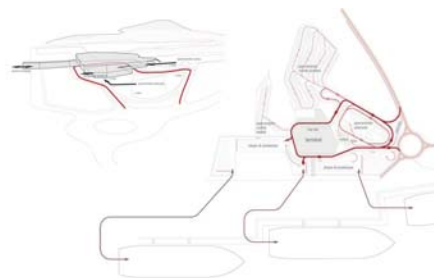
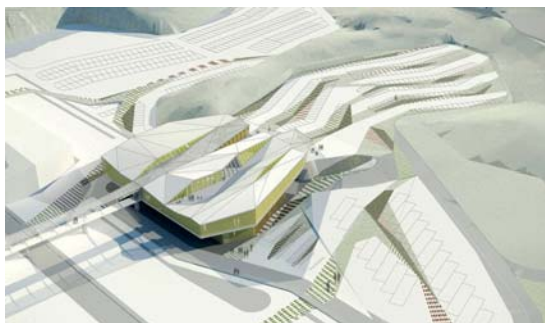
2009 - 2010. Concurs.

Toni Montes - Lluís Ortega, arquitectes (Capifort) i APIA XXI - Bernardo G. de la Torre, arquitecte (Nui), guanyadors ex-aequo
Aut. Portuària de Balears - APB, convocant

Bibliografia 123

Font: APB, Menorca.info, Arxiu Miba arquitectes - AMIBA; Arxiu Joan E. Vilardell - AJEVA;

580 ATLES DEL PORT DE MAÓ CATÀLEG

01

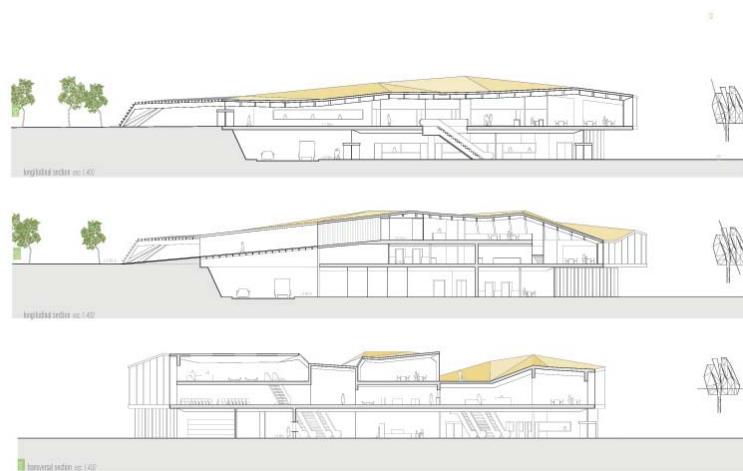
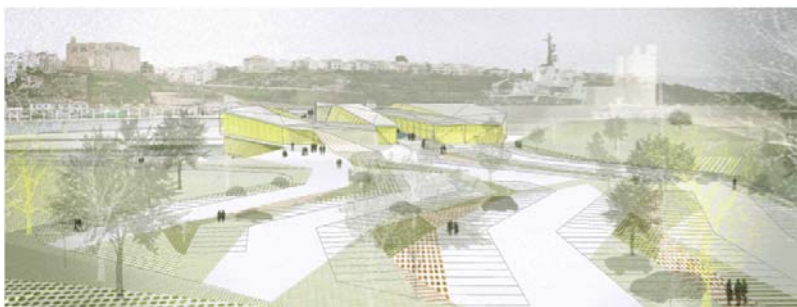
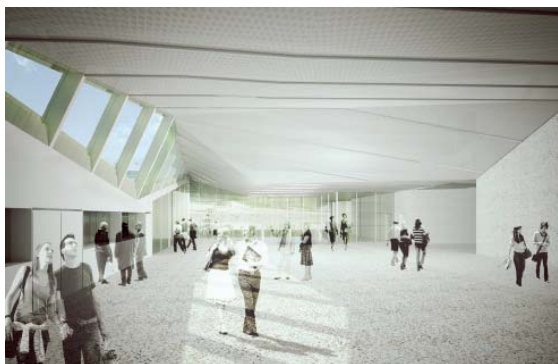
Imatge virtual del projecte guanyador ex-aequo "Capifort". Montes - Ortega, F451 arqtes. Arxiu Miba, arquitecte - ATMA

02

Diagrames del projecte guanyador. ex-aequo "Capifort". Montes - Ortega, F451 arqtes. AMIBA

03, 04

Plantes baixa i primera. Projecte guanyador ex-aequo "Capifort". Montes - Ortega, F451 arqtes. AMIBA

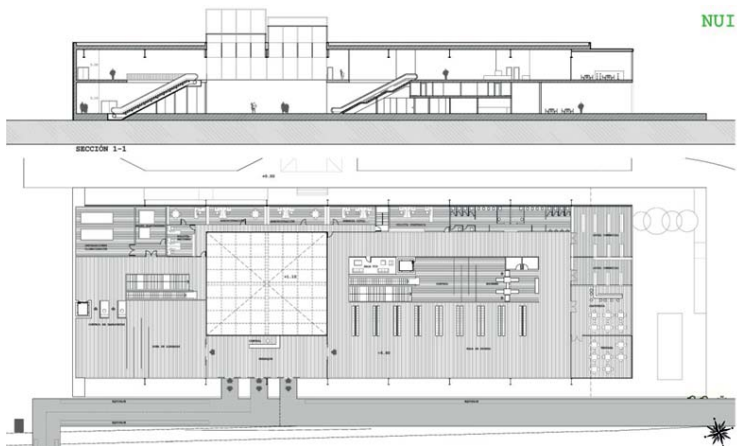
05 - 08

Diverses imatges virtual sdel projecte guanyador ex-aequo "Capifort". Montes - Ortega, F451 arqtes. AMIBA

09

Seccions del projecte guanyador, ex-aequo "Capifort". Montes - Ortega, F451 arqtes. AMIBA

10-13

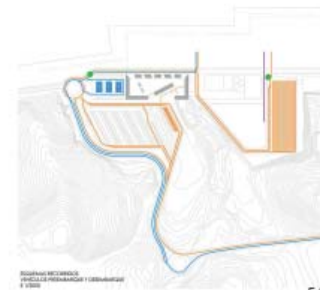
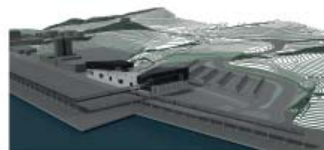
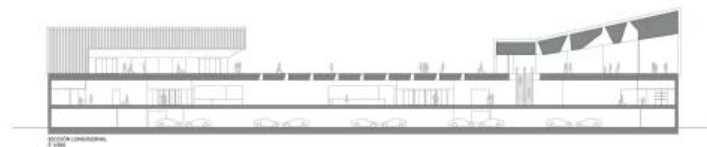
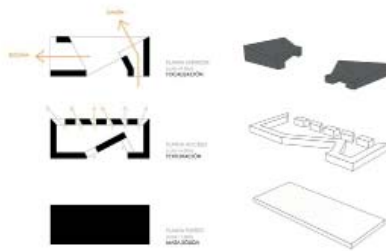
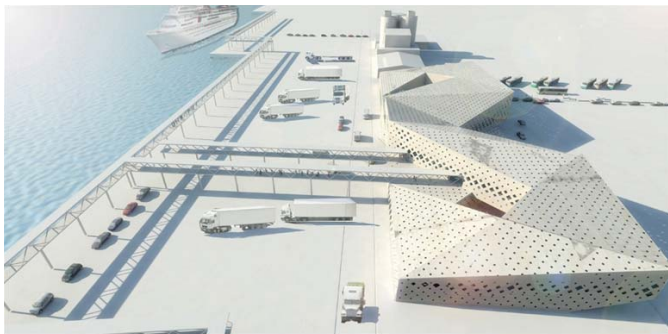
Imatge virtual i planta principal del projecte guanyador ex-aequo "Capifort". APIA XXI - Bernarndo García de la Torre, arqte. Anxiu Bemardo García de la Torre, arquitectes - ABGTA

14

Imatge virtual del projecte d'Isabel Bennàssar, arquitecta

15

Imatge virtual del projecte de Mus Arquitectes

16, 17

Imatge virtual del projecte de Macaestudio, arquitectes.

18

Imatge virtual del projecte de BCQ arquitectes. 3er premi

19-23

Imatge virtual, plantes, esquemes i seccions del projecte de Joan E. Vilardell i Jaume Falguera, arquitectes. Menció especial

2009 - 2010 REFORMA DE L'ESPLANADA DES CASTELL

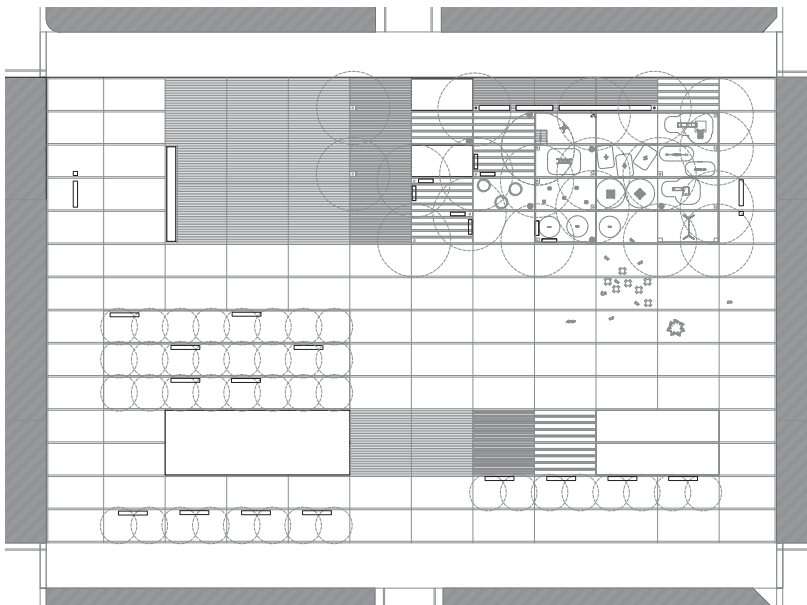
Extraordinària recuperació de la plaça de l'Esplanada des Castell. La intervenció consistirà en retornar l'espai a la lògica de la seva configuració original, quan va ser concebuda, senzillament, com un pati d'armes.

Amb aquesta premisa, Cristina Moll i Emma Martí netejaran la plaça de l'antic mobiliari i particions d'enjardinat dels anys 70, i des de la disposició d'una malla autònoma, crearan un espai net, dominat per l'abstracció a partir de la qual s'aniran organitzant espais de diferent activitat i matisos. L'operació, a més, comportarà la posada en valor dels quarters i l'Ajuntament, millorant i afavorint la seva visibilització.

283

Pl. de l'Esplanada, ES CASTELL
2009, Projecte. Cristina Moll i Emma Martí,
arquitectes
2010. Final d'Obres
Ajuntament des Castell, Promotor

Bibliografia 116
Fonts: Ajuntament des Castell

01
Vista general de la plaça a prop
de l'Ajuntament. 2010, Fotogra-
fia de l'autor.

02
Planta general de la plaça.
2010, Cristina Moll - Emma Mar-
tí, arquitectes. Aj. des Castell

03, 04
Vistes generals de la plaça.
2010, fotografia de l'autor.

05

Vista general de la plaça. 2010,
fotografia de l'autor.

2010 APARTAMENTS SILARMAX

Edifici d'apartaments construït al peu dels bancals de Sa Colàrsega i de l'antiga casa del Coll des Vent, que suposarà la construcció de l'edifici previst en aquest indret des del Pla General del 86, o l'Estudi de Detall de Jordi Garcés i Enric Sòria de 1989.

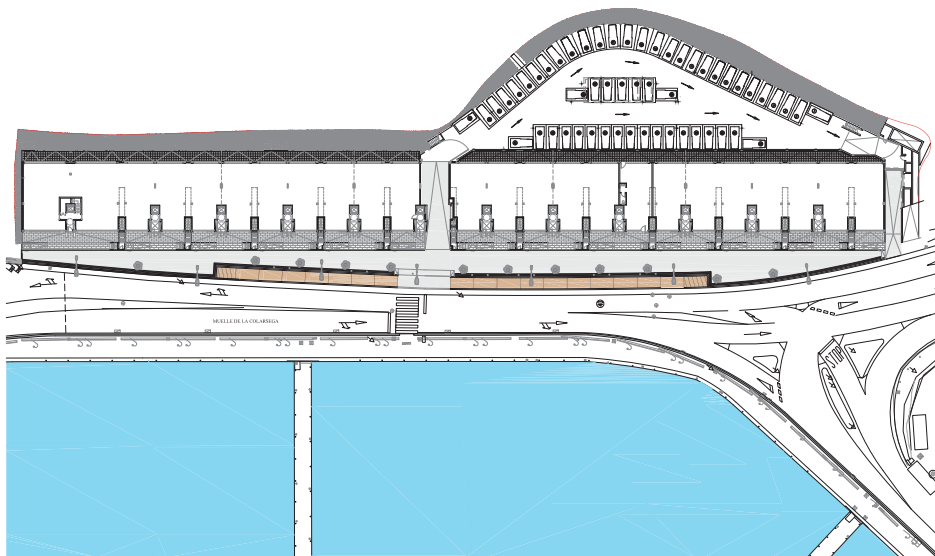
Tot i la correcció tipològica de la proposta plantejada, el resultat, en carni, no mostrarà la contenció dels dibuixos i perspectives de Garcés i Sòria i adquirirà una presència, al final del port, potser excessiva. La reiteració de la manifestació de les caixes d'escala, o l'ús de baranes de vidre, enlloc de calades, potser són causants de la sobremanifestació del conjunt.

284

Moll de Ponent, Colàrsega, MAÓ
2010. Nicolás Faedo, arquitecte.
Tolo Pons SL, Constructor
Silarmax SL, Promotora

Bibliografia -

Font: Arxiu Nicolás Faedo, arquitecte - ANFA

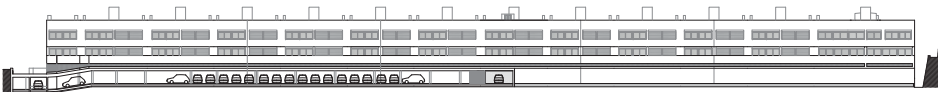
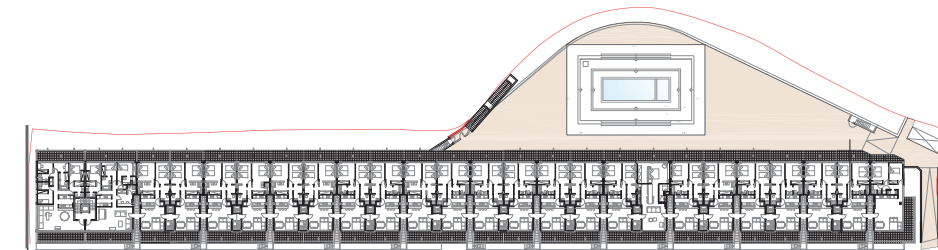
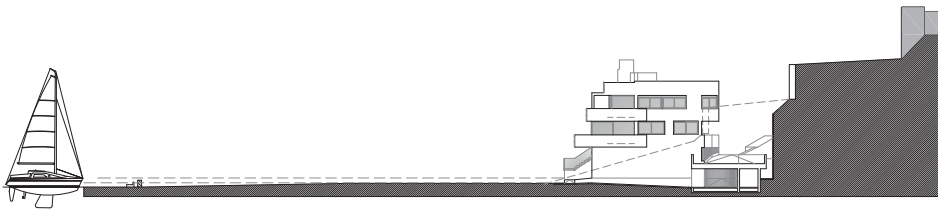

01

Vista de la promoció des del mirador de St. Francesc. 2016, fotografia de l'autor.

02

Planta baixa. 2010, projecte. Nicolás Faedo, arquitecte. Arxiu Nicolás Faedo, arquitecte - ANFA

03

Secció transversal. 2010, projecte. Nicolás Faedo, arquitecte. ANFA

04

Planta tipus. 2010, projecte. Nicolás Faedo, arquitecte. ANFA

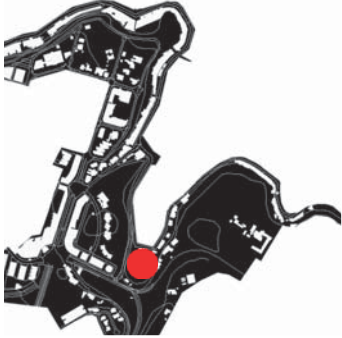
05

Alçats a mar i posterior. 2010, projecte. Nicolás Faedo, arquitecte. ANFA

06

Vista de detall de la façana. 2016, fotografia de l'autor.

2010 ENDERROC DE LA INSTAL·LACIÓ DE CLH

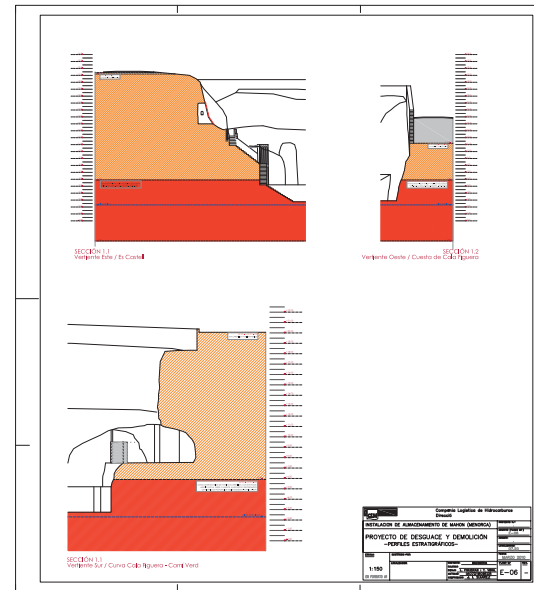
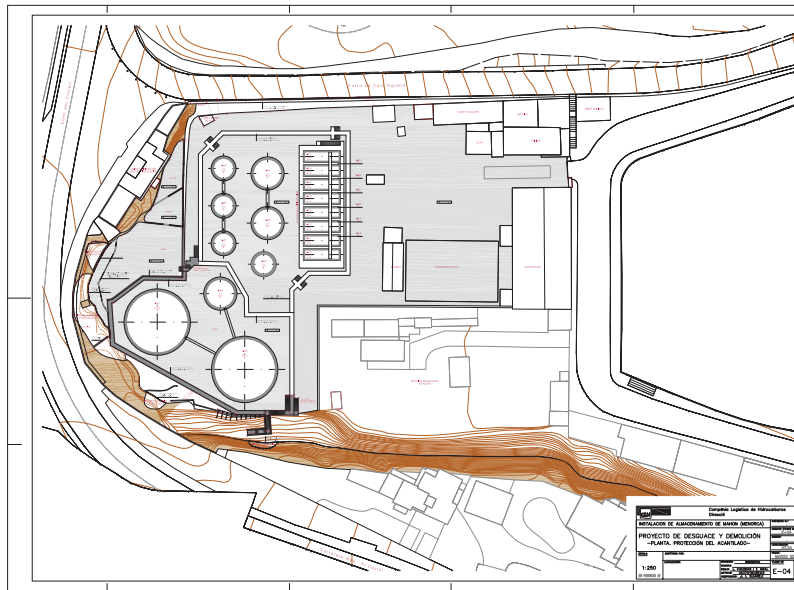
L'any 2009 es consuma el trasllat de la descàrrega de combustibles des de la instal·lació de CLH a Cala Figuera fins al moll de la Base Naval del Còs Nou. Des d'allà, mitjançant una estació de bombeig i una oleoducte, es magatzemaran els combustibles a la nova planta de la companyia a l'aeroport.

Per a desmantellar, enderrocar i descontaminar el subsòl de la instal·lació, es redacta un projecte d'enderroc conjuntament entre els equips tècnics de CLH i Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes. El projecte posarà especial interès en la preservació de les runes arqueològiques, com els hipogeu o la font romana.

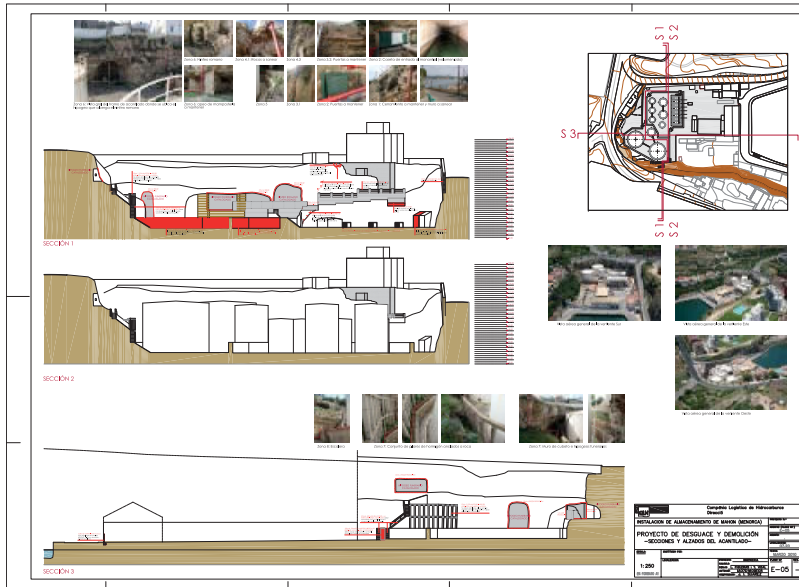
285

Cala Figuera, MAÓ - ES CASTELL
2010, Projecte d'enderroc. Miguel de Lis Muñoz, Enginyer Industrial (CLH) + Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes
2010. Final d'Obres
Compañia Logística de Hidrocarburos - CLH, Promotora

Bibliografia -
Fonts: Arxiu Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes - AFVA

- 01 - 05 Memòria d'actuacions sobre el penya-segat. 2010, Projecte d'enderroc. Miguel de Lis Muñoz (CLH) + Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes. Arxiu Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes - AFVA
- 06, 07 Planta d'estat original i secció del penya-segat 2010, Projecte d'enderroc. Miguel de Lis Muñoz (CLH) + Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes. AFVA

08

Actuacions al penya-segat 2010, Projecte d'Enderroc. Miguel de Lis Muños (CLH) + Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes. AFVA

09

Vista del solar després de l'enderroc. 2010, fotografia de l'autor.

10

Vista dels darrers treballs d'enderroc. 2010, fotografies de l'autor.

2010 - 2011 CASA NEWCOMER

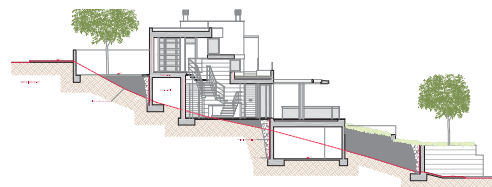
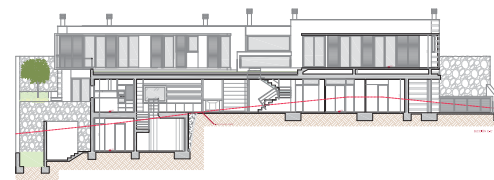
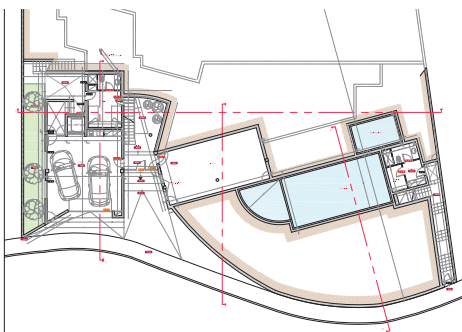
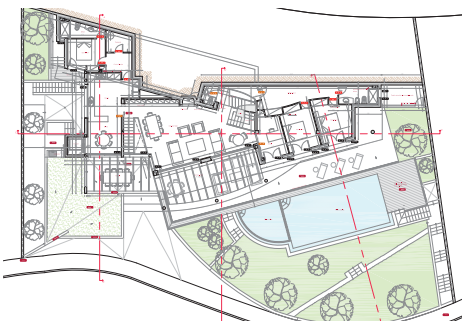
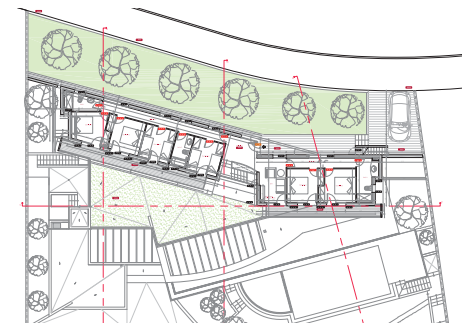
Primer habitatge que projecta Vicenç Jordi al c. dels Bolixers de Cala Longa i que es trobarà a la vessant superior, i interior, del carrer.

L'habitatge s'organitza formalment des de la combinació geomètrica de dues directrius, que reconeixen els carrers superiors i inferior. Ben resolta, amb els espais servidors a nord, la casa s'eleva al màxim sobre el terreny per buscar les vistes sobre el port, i mostrarà l'habitual combinació de recursos formals de Jordi: Superposició de volums, canvis cromàtics, etc.

286

c. dels Bolixers 1098, Urb. Calal Longa, MAÓ
2010, Projecte. Vicenç Jordi, Arquitecte.
Joan Reynés, aparellador.
2011, Final d'Obres
Construcciones Barber SL, Constructor
Newcomer 2000 SL, Promotora

Bibliografia -
Fonts: Arxiu Vicenç Jordi, arquitecte - AVJA

01, 02, 03
Planta soterrani, nivell mig i superior. 2010, Projecte, Vicenç Jordi, arquitecte. Arxiu Vicenç Jordi, arquitecte - AVJA

04
Seccions transversals i alçats Sud i Nord. 2010, Projecte, Vicenç Jordi, arquitecte. AVJA
05
Vista general de la casa. 2017, fotografia de l'autor

2012 circa ESCALES DE ST. FRANCESC

La darrera davallada al port ha estat projectada, curiosament, fa ben pocs anys: es tracta de les escales que davallen des del pla posterior del claustre de St. Francesc fins baix de la Costa des Muret, darrera de la Casa del Mar i la Confraria de Pescadors.

Amb gran habilitat plàstica, Roser Román jugarà amb els elements com el formigó vist i la fusta per a resoldre unes rampes i escales ben expressives. Són lloables els aplacats de fusta o el dibuix de les escales de graonat vist. Un exercici interessant que demostra la contínua i vigent necessitat del port de connectar, de la millor manera, els dalt i els seus baixos.

287

Costa de Ses Piques - Moll de Ponent, MAÓ

2012, Final d'Obres. Roser Román, arquitecta; Rafael Mus, aparellador DG de Costes, promotora.

Bibliografia -
Fonts: -

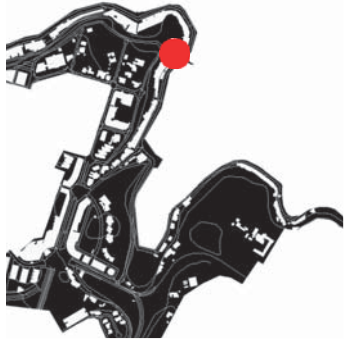
01

Vista general de la intervenció.
2014, fotografia de l'autor

02, 03

Vistes de detall de les escales i rampes. 2016, fotografies de l'autor.

2013 ASCENSOR A SA PUNTA

La necessitat de connectar els dalt i baixos del port, i fer més accessibles els molls salvant el desnivell del penya-segat comporta projectes i edificis com aquest. Un conjunt d'escala i ascensor, projectat per Nicolás Faedo que resol aquesta comunicació a la zona de llevant de la ciutat.

Tot i el rigor que manifesta la proposta i la seva aposta plàstica, aquesta segurament esdevingui excessiva, en tant l'edifici sobre surt sobre la dominant de PB + 2 de la majoria dels edificis de Baixamar, i l'ús del formigó vist.

288

Moll de Llevant, Sa Punta, MAÓ
2010, Projecte. Nicolás Faedo, arquitecte.
2013, Final d'Obres
Ajuntament de Maó, Promotor

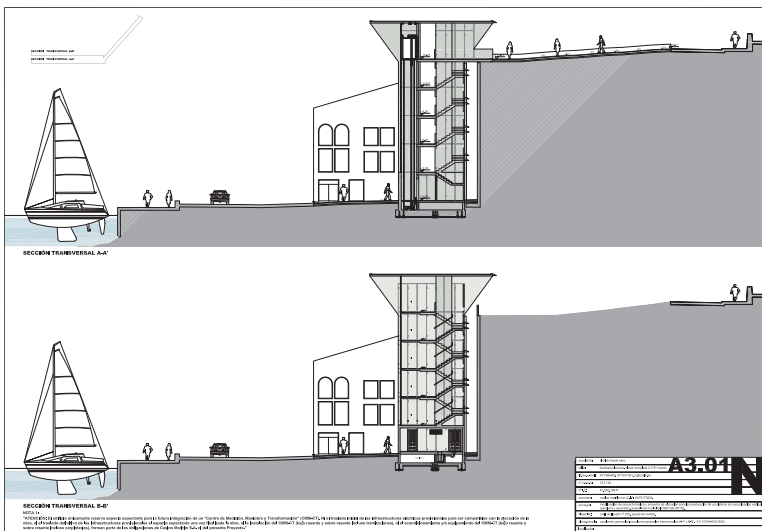
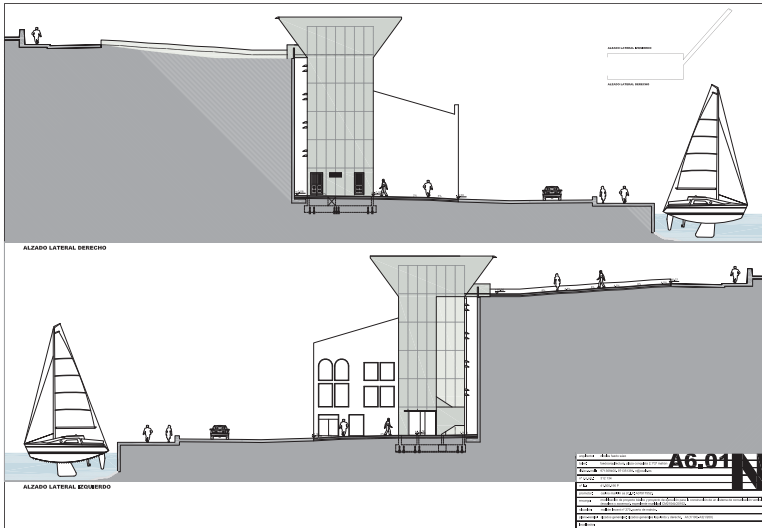
Bibliografia -
Fonts: Arxiu Nicolás Faedo, arquitecte -
ANFA

01
Vista de conjunt de l'ascensor a la façana del Moll de Llevant. 2015, Fotografia de l'autor.

02
Planta de l'ascensor. 2010, Projecte. Nicolás Faedo, arquitecte. Arxiu Nicolás Faedo, arquitecte - ANFA

03
Vista de conjunt de l'ascensor a la façana del Moll de Llevant. 2014, Fotografia de l'autor.

04, 05

Alçats i seccions de l'ascensor.
2010, Projecte. Nicolás Faedo,
arquitecte. ANFA

06

Vista de l'ascensor des del moll
de Llevant. 2014, Fotografia de
l'autor.

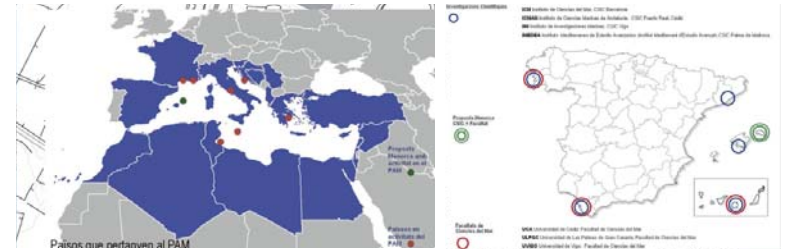
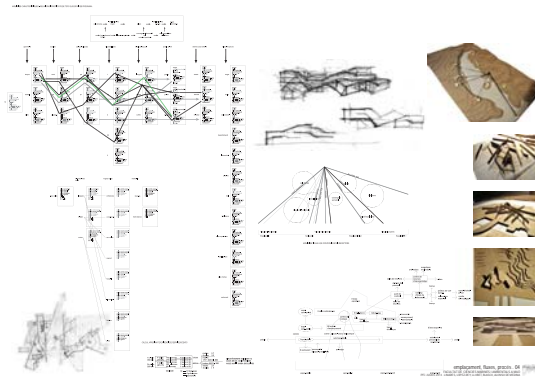
2013

PFC - FACULTAT DE CIÈNCIES DEL MAR A LA BASE NAVAL

Projecte de Final de Carrera del llavors estudiant d'arquitectura Lluís Jordi que, com Josep Miñarro l'any 1998 (fitxa 243) proposarà una facultat de Ciències del Mar. En aquest cas, a la Base Naval, enlloc de a l'Illa del Rei.

Més enllà de l'encert del projecte des d'un punt de vista volumètric, l'interès de la proposta rau en l'adequat anàlisi de Jordi sobre la necessitat, a Maó i Menorca, de l'ús proposat. Així, l'estudiant arriba a la conclusió que aquesta pot ser una bona proposta educativa, formativa i productiva per al port de Maó, en deduir que en en tot el litoral mediterrani espanyol no existeixen instal·lacions d'aquest tipus.

289

Estació Naval, MAÓ
2013, Projecte de Final de Carrera. Lluís Jordi, Arquitecte.
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona - ETSAB

Bibliografia -
Fonts: Arxiu Lluís Jordi, arquitecte - ALLJA

01, 02, 03

Plànols i diagrames d'identificació de programa. 2013, PFC, Lluís Jordi, arquitecte. Arxiu Lluís Jordi, arquitecte - ALLJA

04

Visuals generadores de volumetria. 2013, PFC, Lluís Jordi, arquitecte. ALLJA

05

Planta segona. 2013, PFC, Lluís Jordi, arquitecte. ALLJA

2013 - 2015

NOU VIAL D'ACCÉS AL CÓS NOU

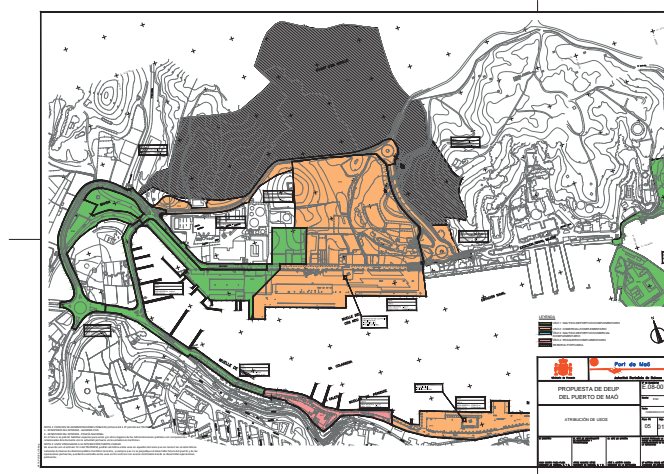
La previsió d'Autoritat Portuària de trasllat de la terminal de passatgers, i l'atracament de ferries des del moll de Baixamar fins al Cós Nou, comportarà la decisió del gestor portuari de construcció d'un nou vial que eviti els trànsits per l'antiga carretera del Cós Nou i alliberi, així, més superfície de molls per a l'escar. La decisió implicarà un major recorregut per arribar al Cós Nou, i afectarà com a terrenys portuaris tot l'àmbit de terra fins a la carretera de la Mola.

La construcció del vial comportarà diversos requeriments d'impacte ambiental de la Comissió de Medi Ambient de Balears i de l'Ajuntament de Maó, fins a modificar el seu disseny per a minimitzar-ne l'impacte.

290

Ctra a la Mola - Cós Nou, MAÓ
2013, Inici d'obres
2015, Final d'obres
Enginyer desconegut
Autoritat Portuària de Balears, Promotora.

Bibliografia 68
Fonts: APB; Ajuntament de Maó

01 - 04

Informe de l'Ajuntament de Maó en relació a la tramitació dels permisos de construcció del vial

05

Plànol d'APB incorporant la grafia del vial. 2016, DEUP, APB

06-07

Vista del vial des de la Riba Sud i des del mateix traçat, amb la Riba Sud al fons. 2015, fotografies de l'autor

2013 ESCALES MECÀNIQUES A ROCHINA

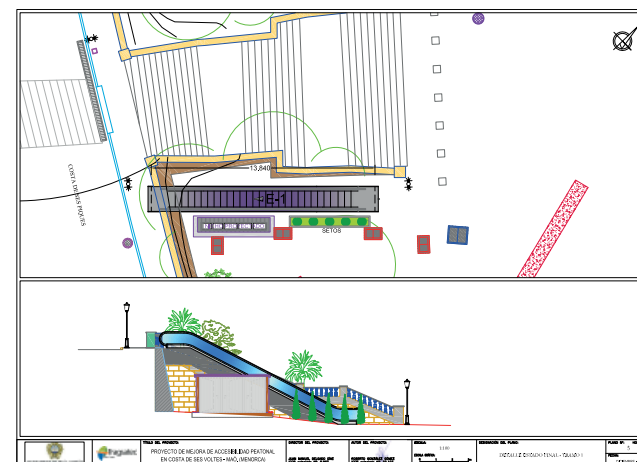
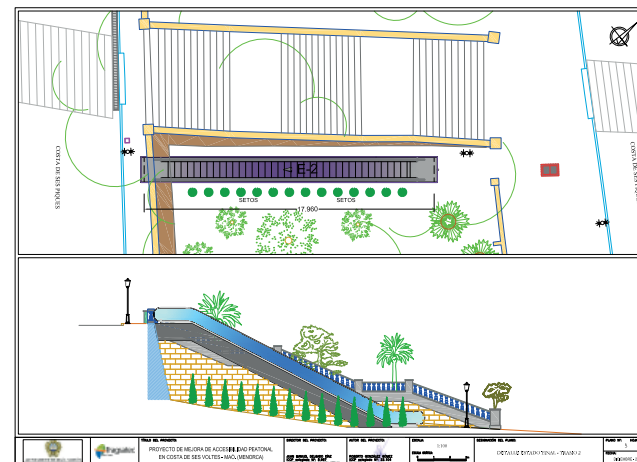
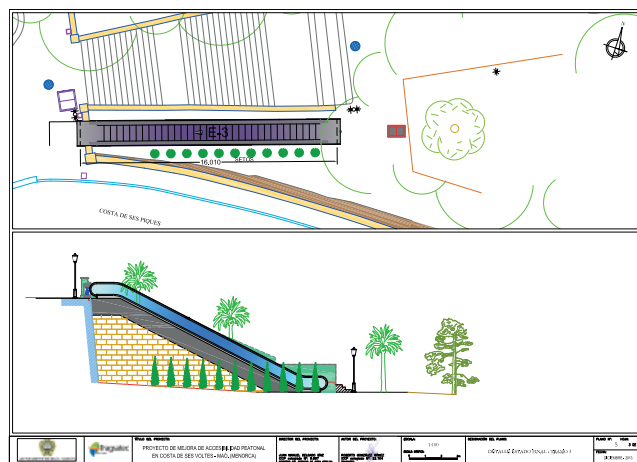
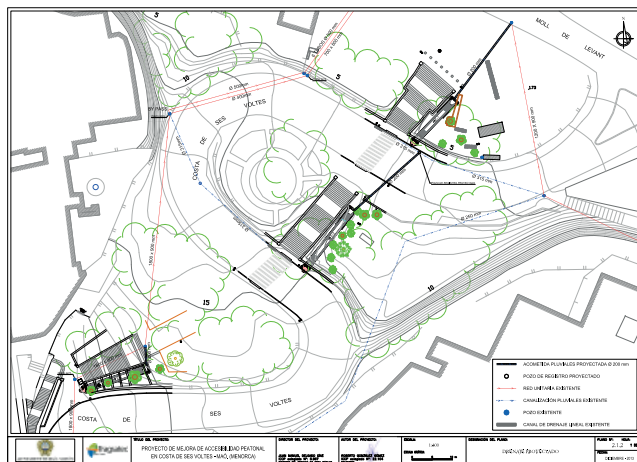
L'aposta de l'Ajuntament de Maó, en aquells anys liderat per Àgueda Reynés i Salvador Botella, per millorar la connexió del centre de la ciutat amb el moll comercial de Baixamar, comportarà el projecte d'un conjunt d'escales mecàniques, paral·leles i adossades a les escales projectades per Josep Claret.

Com a proposta orientada, bàsicament, en facilitar la pujada al centre de la ciutat als passatgers dels creuers que atraquen al moll, la iniciativa no suscità tot els consens de la societat maonesa i la forces polítiques. El projecte no va ser, finalment, construït.

291

Parc Rochina Costa de Ses Voltes, MAÓ 2013, Projecte. No executat. Roberto González ECCP (TRAGSATEC), Juan Manuel Delgado, ECCP (Ajuntament de Maó) Ajuntament de Maó, Promotor

Bibliografia 59, 65
Fonts: Ajuntament de Maó

01
Planta general i de drenatges.
2013, Projecte, Roberto González, ECCP (TRAGSATEC) i Juan Manuel Delgado, ECCP (Ajuntament de Maó)

02, 03, 04
Alçats laterals del desenvolupament de cada tram d'escala.
2013, Projecte, Roberto González, ECCP (TRAGSATEC) i Juan Manuel Delgado, ECCP (Ajuntament de Maó)

2014 CASA SERRAT

Petita casa de vacances projectada al sector de Riupla de S'Altra Banda, i que serà concebuda per Miguel Barca, gairebé, com una rèplica, a petita escala, de la seva pròpia casa familiar construïda uns anys abans al mateix carrer.

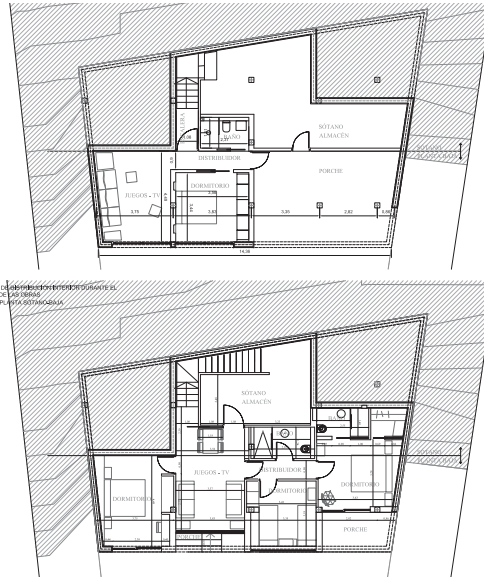
L'organització és similar, i també els materials i acabats seran pràcticament els mateixos. És ressenyable l'interès dels arquitectes, en ambdues cases, de generar espais d'estar acotats, emmarcats en petites estances, des de les que visibilitzar el port.

292

Riula, S'Altra Banda, MAÓ
2013, Projecte. Miguel Barca, arquitecte;
Ma José Fontana, interiorista.
2014, Final d'Obres
Joan Maneul Serrat, Promotor

Bibliografia 121

Fonts: Arxiu Miguel Barca, arquitecte - AMBA; Web Miguel Barca, arquitecte

01, 02

Plantes soterrani i baixa. 2014,
As built. Miguel Barca, arquitecte.
Arxiu Miguel Barca, arquitecte - AMBA

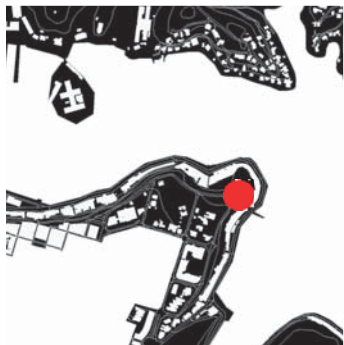
02, 03

Vistes exterior i del porxo cap a
la riba Sub. AMBA

2014 CONCURS SA PUNTA

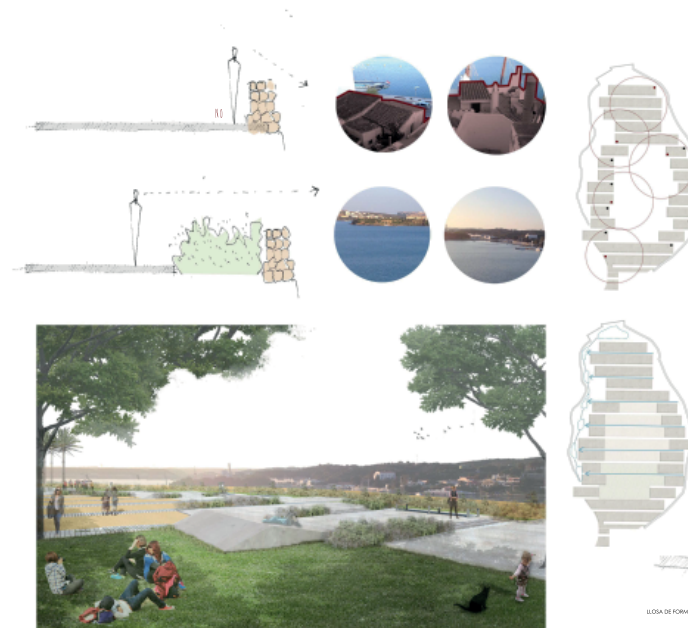
Concurs de mínims organitzat sota el programa "Arquitectes en acció" (COAIB + Aj de Maó), per a recuperar, amb els mínims recursos, petits indrets de la ciutat. El primer concurs convocat serà la zona de Sa Punta, que ja havia estat objecte de diverses propostes amb anterioritat (V. Jordi, 198x; N. Pons, 1991).

La proposta guanyadora LLEVANTADA, d'Elisabet Quintana, es caracteritzarà per un excés, potser, de disseny i arquitectura; la segona proposta classificada, QUARTETT, de Lis Figueras i Toni Vidal, apostarà per una peatonalització mínima de l'indret, i per l'ús dels camins naturals i de la vegetació pre-existent per a conformar un jardí des d'una real intervenció de mínims.

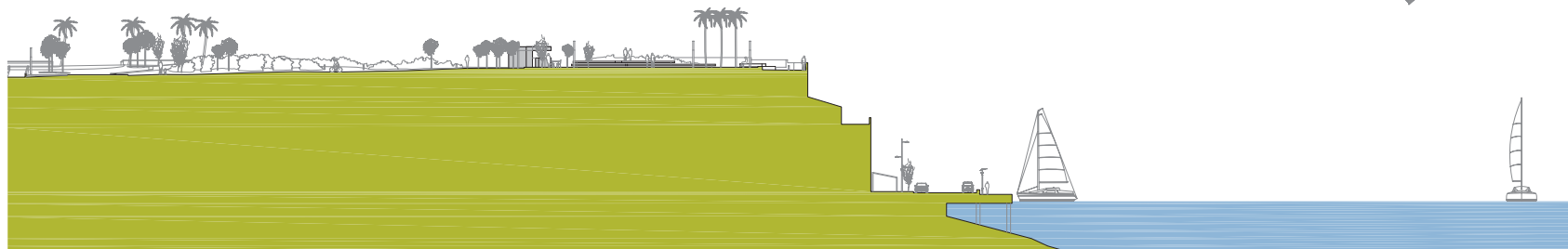
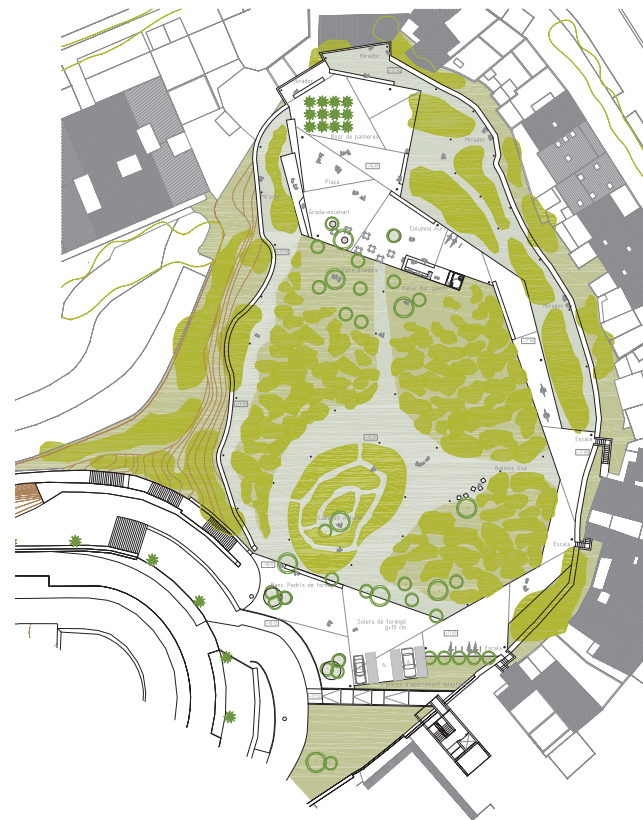
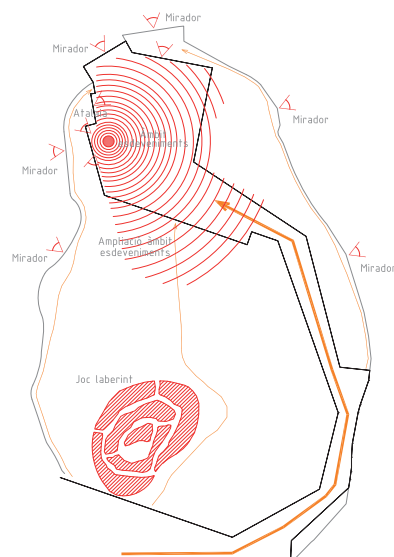
293

Sa Punta, Passeig de Cornisa (Passeig Marítim), MAÓ
Elisabet Quintana, guanyadora; Lis Figueras i Toni Vidal, 2on classificats
Arquitectes en acció (COAIB + Aj de Maó), Convocant

Bibliografia -
Fonts: COAIB, Lis Figueras i Toni Vidal, arqs

01, 02
Planta general, vista i esquemes de la proposta guanyadora, LLEVANTADA, elaborada per Elisabet Quintana. Arxiu COAIB Menorca.

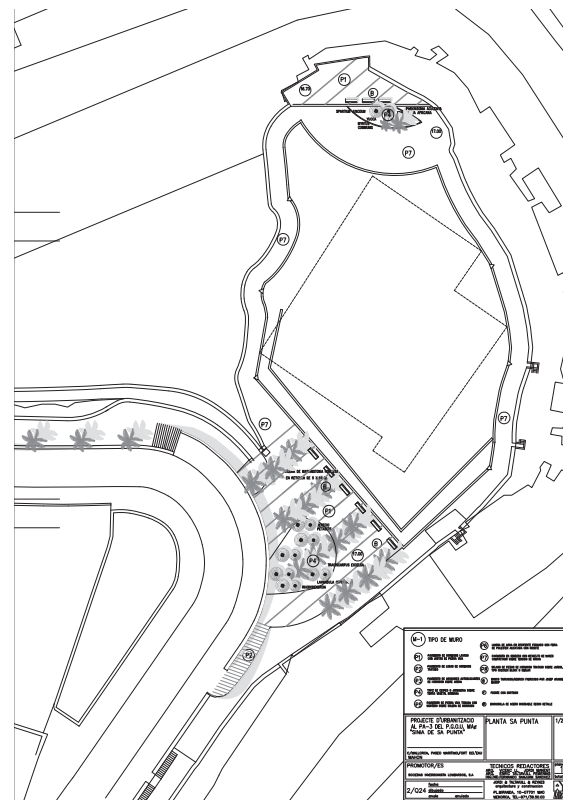
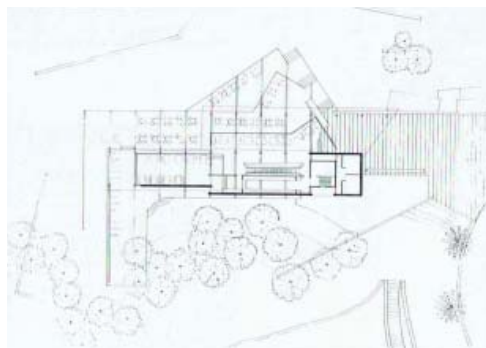
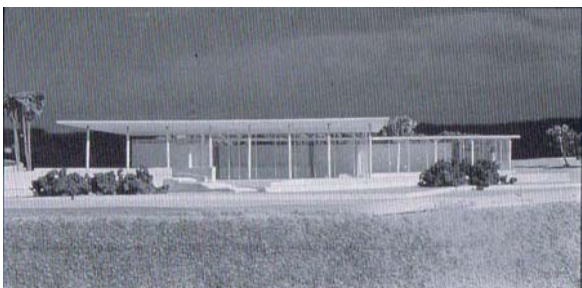

03, 04

Vista i diagrama d'idees força de la proposta QUARTETT, elaborada per Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes.

05, 06

Secció i planta d'ordenació general de la proposta QUARTETT, elaborada per Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes.

07, 08, 09

Vista de la maqueta i plàneta general del restaurant proposat per Anna Barceló i Nando Pons, l'any 1988

10

Planta d'ordenació proposada per Vicenç Jordi i Enric Taltavull, l'any 1996.

2014 CONCURS COSTA DE SES VOLTES

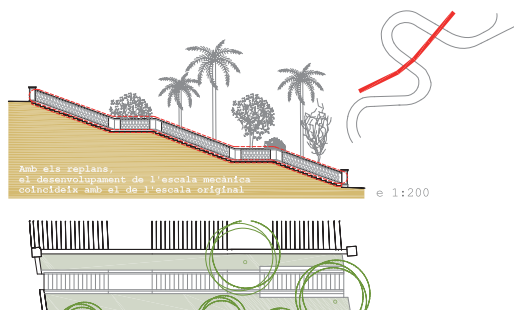
Darrer dels cinc concursos convocats pel programa "Arquitectes en Acció", en aquest cas per a ordenar l'arribada a la zona alta de la Costa de Ses Voltes de les llavors projectades escales mecàniques de Rochina. La proposta guanyadora de Lis Figueras i Toni Vidal generarà una gran plaça pavimentada en el primer tram de la costa, retirant l'aparcament de vehicles, permetent igualment el trànsit rodat i, senyalant al paviment, la volta o curs en aquesta primera inflexió.

Això, adreçat amb una proposta d'il·luminació al paviment, i integrant la vegetació preexistent en la trama pavimentada. La proposta pretenia desenvolupar-se per fases, extenent-se el tractament a tota la costa de manera progressiva. I, a més, feia una reflexió sobre un possible perfil modificat de les escales mecàniques, que s'ajustés exactament al de les escales originals, respectant-lo.

294

Costa de Ses Voltes, MAÓ
Lis Figueras i Toni Vidal; Pau Bosch, Guanyadors EX-AEQUO
Arquitectes en acció (COAIB + Aj de Maó), Convocant

Bibliografia -
Fonts: COAIB, Lis Figueras i Toni Vidal, arqs

01, 02, 03, 04
Planta general, de detall, secció general, planta de detall i secció de detall de la proposta WILKOMMEN (Lis Figueras i Toni Vidal)

2015 DEUP - DELIMITACIÓ ESP AIS I USOS PORTUARIS

Nou document de planejament i delimitació dels espais portuaris del port, que substitueix l'anterior, el PUEP 2006 (fitxa 269). El nou nom normatiu del pla, que parteix de la paraula "delimitació", ja denota que la seva intenció no és més que aquesta, definir l'abast del domini públic portuari de manera concisa i precisa.

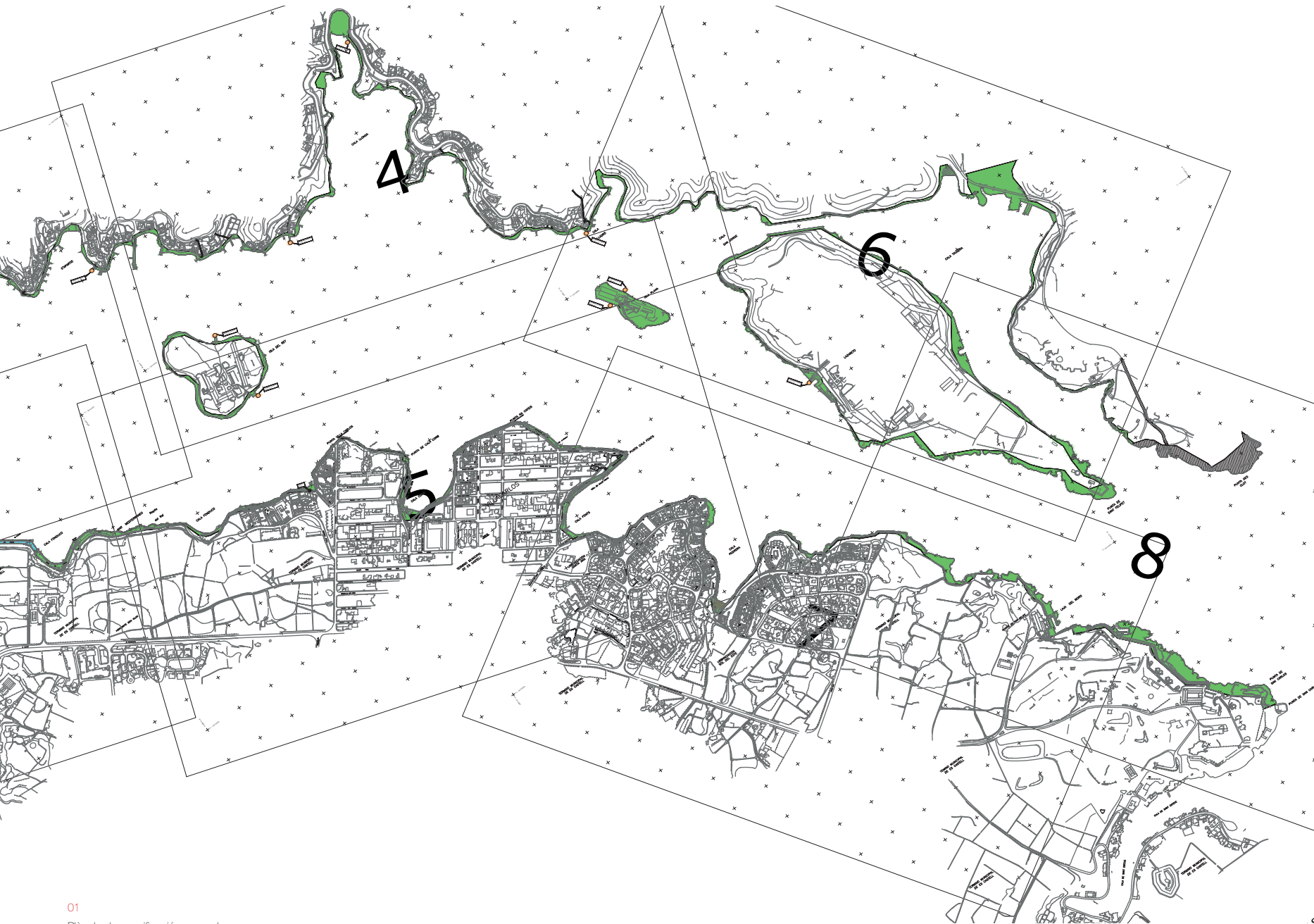
Com a novetats destacables, el nou document comporta l'afectació de tota la zona que permet construir el nou vial del Cós Nou; afecta com a Sistema Portuari el solar en desús de CAMPSA - CLH de Cala Figuera; i incorpora la part de Llevant de la Base Naval, inclosa Illa Pinto, com a domini públic portuari.

295

2015. SSTT d'APB - Autoritat Portuària de Balears

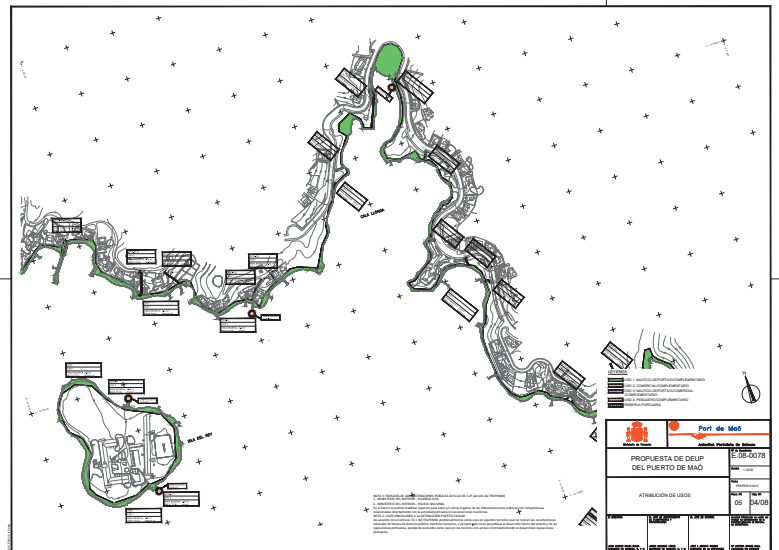
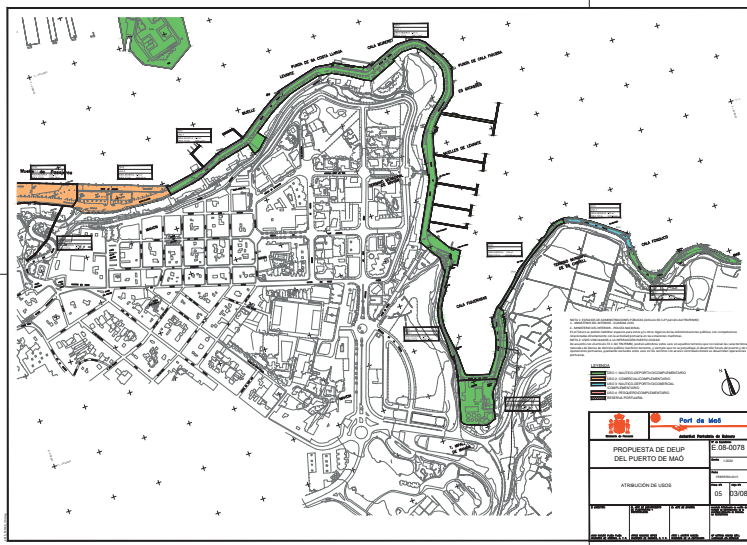
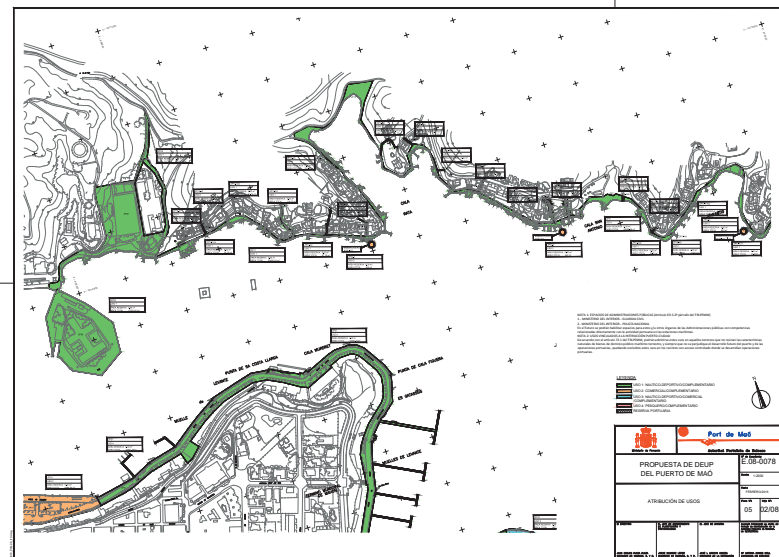
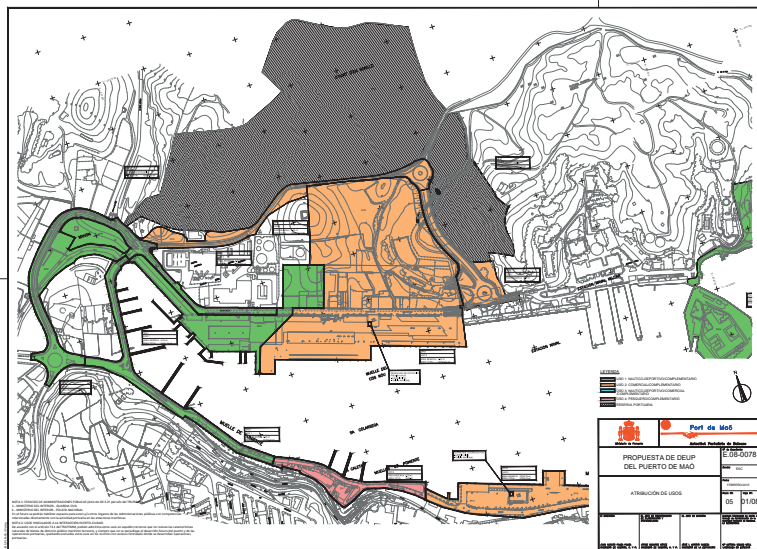
Bibliografia 120
Font: Autoritat Portuària de Balears

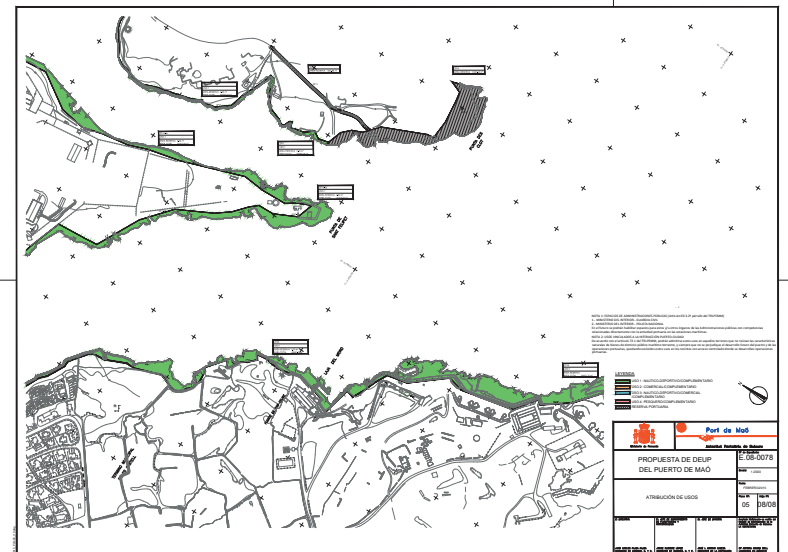
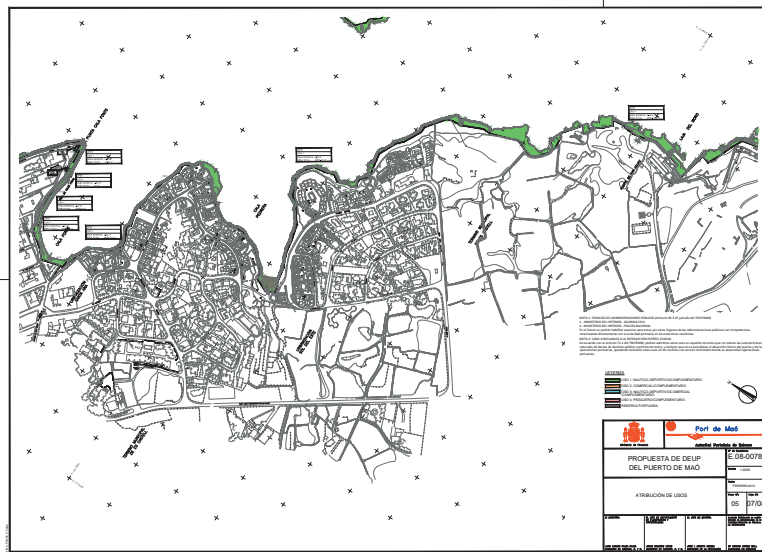
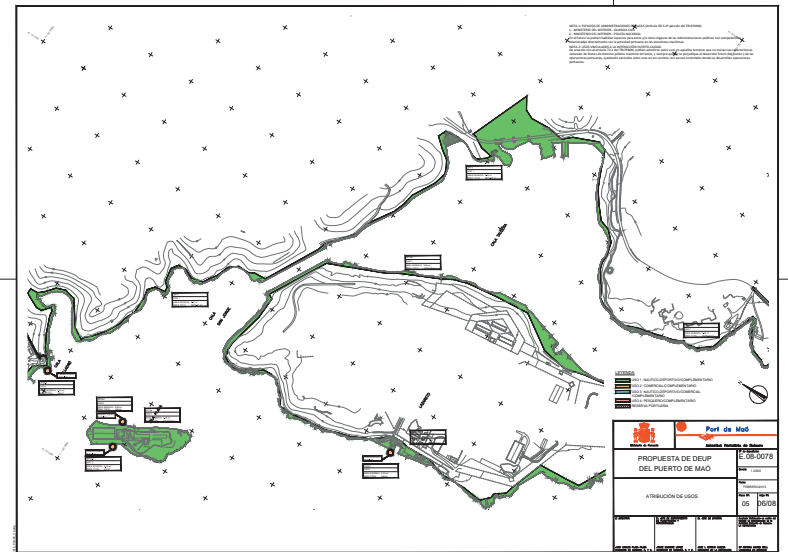
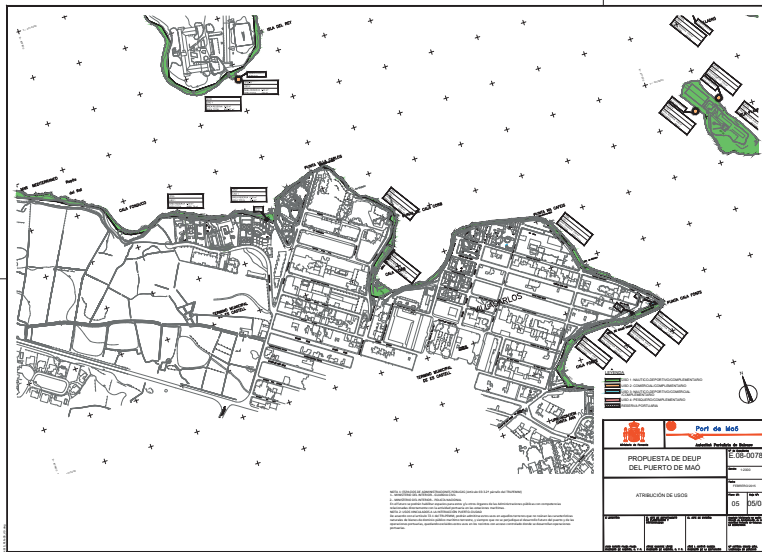

01

Plànol de zonificació general
 proposada per APB per al nou
 DEUP 2015

02, 03, 04, 05
 Conjunt de plànols de la zonificació proposada per APB per al nou DEUP 2015

06, 07, 08, 09

Conjunt de plànols de la zonificació proposada per APB per al nou DEUP 2015

2015 PLA ESPECIAL ILLA DEL REI

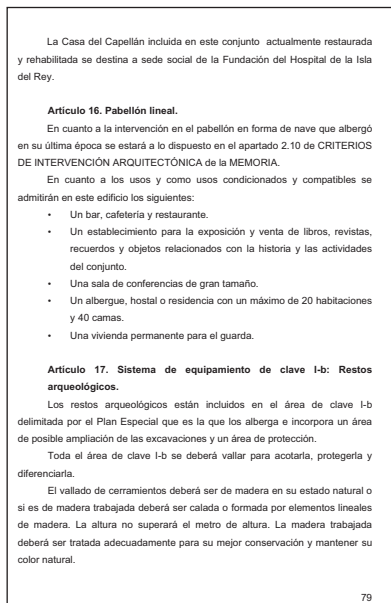
Pla Especial per a l'Illa del Rei impulsat per a la Fundació Amics de l'Illa de l'Hospital que autogestiona l'Illa del Rei des de voltants de 2004.

El pla de Isabel Espiau i Manuel Mazo, que pren el relleu de l'antic treball d'Enric Taltavull i Ricard Piè, no és massa compromès. Senzillament preten preservar els elements arquitectònics existents (inclòs l'edifici Langara), i definir una sèrie d'usos genèrics per al conjunt construït de l'illa, emmarcats en el concepte d'"equipament".

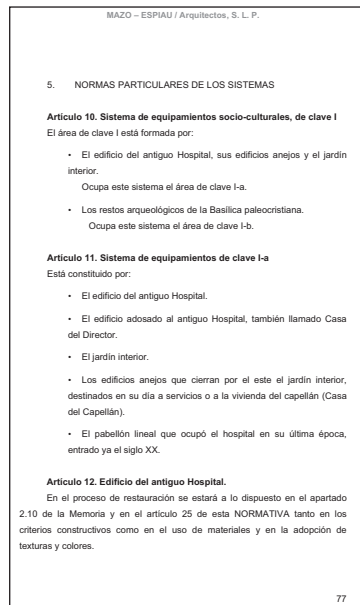
296

Illa del Rei, Maó
Manuel Mazo, Isabel Espiau, arqtes, redactors del Pla Especial (2015)

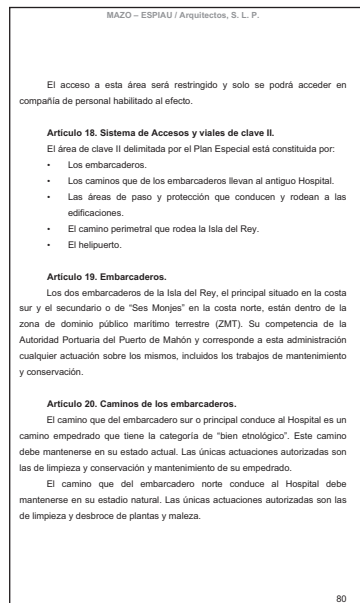
Bibliografia 54
Font: Ajuntament de Maó i Mazo-Espiau, arquitectes SLP

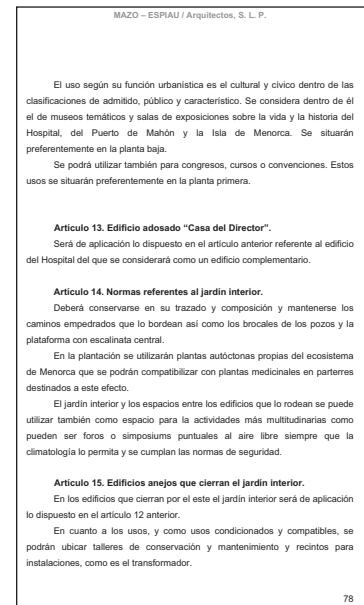
79

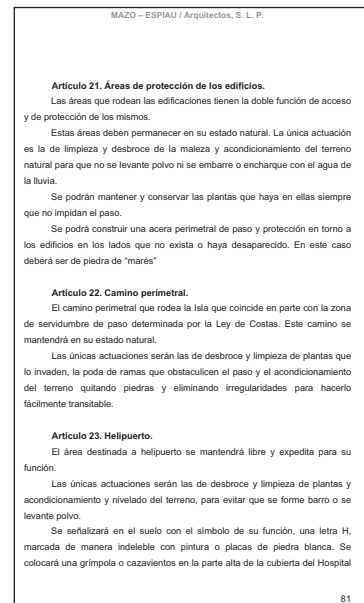
77

80

78

81

01, 02, 03, 04, 05, 06
Selecció de la memòria, relativa a la definició d'usos, del PE de l'Illa del Rei. Mazo-Espiau, arqtes, 2015

2015 ENDERROC DEL TALÓ DEL MOLL COMERCIAL

Aquesta operació deu ser, probablement, de les més trascendents desenvolupades els darrers anys al port de Maó. Transcendent per la seves conseqüències i irreversibilitat. L'enderroc del taló comercial és concebut, en el context del trasllat del trànsit de passatgers de línia comercial al Cós Nou, per a alliberar la màxima longitud d'eslora, atracament i maniobra dels creuers, als que se'ls reservarà, en exclusiva, el privilegi de l'atracament als peus de la ciutat.

La decisió d'aquest enderroc comportarà que un nou atracament de ferries, que precisen d'un embarcament per popa, no sigui possible, de moment, altra vegada, al moll comercial de Baixamar.

297

Antic moll de passatgers: Moll de Ponent, MAÓ

Bibliografia -

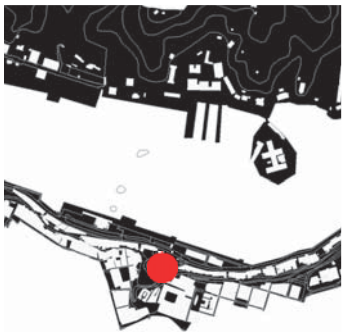
Fonts: -

01

Imatge dels treballs d'enderroc del taló del moll. 2015, Fotografia de l'autor.

2016 - 2019 ASCENSOR A ROCHINA

El canvi de govern municipal de 2015, amb el nou consistori liderat per Conxa Juanola i Héctor Pons, apostarà per substituir el projecte de les escales mecàniques que l'anterior equip preveia per connectar el centre de la ciutat amb Baixamar, i decantar-se per un segon ascensor.

La ubicació escollida, la vessant oriental de la "cala" de Rochina, adossat al penya-segat, a la dreta de la davallada de Ses Voltes, amb desembarc al mirador del Carne, davant l'antiga nau de SEAT. El projecte, finançat en col·laboració amb Autoritat Portuària de Balears, s'adjudicarà a la mateixa enginyeria que treballava en la proposta de les escales, Tragsatec. La proposta finalment escollida entre 5 variants, totalment de vidre, es caracteritzarà per una interpretació segurament equivocada de la capacitat d'aquest material per a resoldre situacions compromeses.

298

Costa de Ses Voltes, Parc Rochina, Maó

Bibliografia 62, 64, 65, 87

Fonts: Ajuntament de Maó, Tragsatec, I-Ingenia i Diari Menorca

01

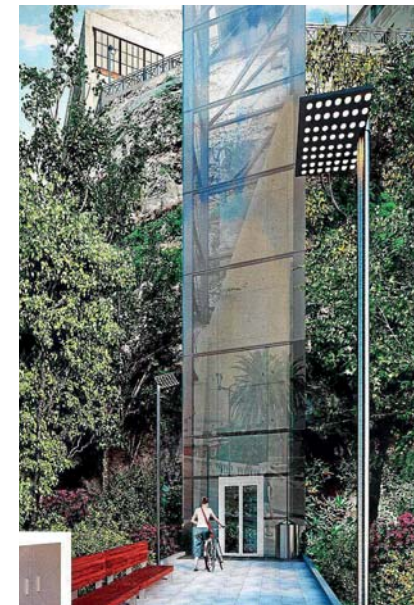
Secció de l'"Opció 5", versió finalment escollida per a executar l'ascensor. Tragsatec i I-Ingenia

02

Vista virtual del desembarc de l'ascensor. Diari Menorca

03, 04

Vistes virtual de l'arrencada de l'ascensor, i alçat general. Diari Menorca.

2016 PLA D'ACCIÓ DEL PORT DE MAÓ

La idea d'un Pla Estratègic per al port de Maó proposada l'any 2015 per Joan Enric Vilardell des del Cercle d'Economia de Menorca serà recollida per l'Ajuntament de Maó i per Autoritat Portuària encarregant a l'empresa consultora NEARCO un "Pla d'Acció".

Sota el subtítol "El port de Maó. Motor Econòmic i Cultural", el document no es presenta com un document de planejament, si no com un element de diagnòstic i proposta de 40 mesures concretes per a millorar la dinàmica del port i fer d'ell un centre productiu que impulsa i dinamitzi l'economia de l'illa. Algunes mesures seran encertades, com desestacionalitzar el port; entendre el port com un port de creuers, però altra logístic; vincular el port amb l'aeroport, etc. Al document, però, li mancarà visió estratègica.

299

Antic moll de passatgers: Moll de Ponent, MAÓ

Bibliografia 130

Fonts: -

INDICADORS DEL PORT DE MAÓ (DIA 30 DE SETEMBRE DE 2015)	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.8. ECONOMIA DE LA ILLA	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.9. DEL PORT A L'ACTIVITAT DEL PORT PRODUCTIU	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.10. DEL PORT A L'ACTIVITAT DEL PORT PRODUCTIU	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.11. ACTIVITAT PER A DIVERSIFICAR EL PORT DE MAÓ	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.12. EL PORT MAÓ COM MOTOR ECONÒMIC I CULTURAL	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.13. EL PORT MAÓ COM MOTOR ECONÒMIC I CULTURAL	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.14. EL PORT MAÓ COM MOTOR ECONÒMIC I CULTURAL	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.15. EL PORT MAÓ COM MOTOR ECONÒMIC I CULTURAL	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.16. EL PORT MAÓ COM MOTOR ECONÒMIC I CULTURAL	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

L.17. EL PORT MAÓ COM MOTOR ECONÒMIC I CULTURAL	
Arribades	1.069
Sortides	1.135
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093
Arribades (amb 2015)	1.021
Sortides (amb 2015)	1.093

2016 CASA D'ANNOUX

Habitatge unifamiliar entre mitgeres al moll de Llevant projectat per Joan Enric Vilardell. A la casa, correctíssimament resolta, l'arquitecte i desenvoluparà tot el seu co-neixement, demostrant un imoportant ofici. Des del domini dels límits de la normativa, de les que es servirà per resoldre i apurar la secció, a la rica utilització de materials com la fusta, el formigó o l'acer.

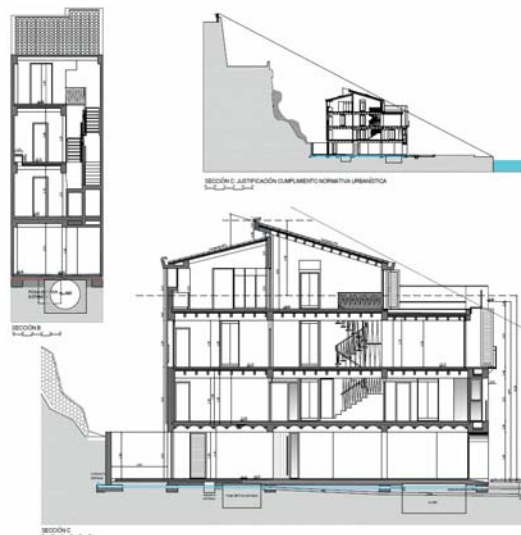
Tot i el color escollit, resulta interessant la composició de la façana, simètrica i clàssica: reconeixent el paper d'un sòcol que deriva en una planta baixa que planteja gairebé com una extensió del carrer, la contenció de la primera planta, i la desmaterialització de les plantes superiors.

300

Moll de Llevant, 116. Baixamar, Maó
2014, Joan Enric Vilardell. Projecte
2016, Final d'Obra.

Hughes d'Annoux, Promotora
Antonio Gomila SA, Constructor

Bibliografia -
Fonts: Axiu Joan Enric Vilardell, arquitecte
- AJEVA

01

Plantes i alçats de l'estat definitiu. Joan Enric Vilardell, arquitecte, 2014. Axiu Joan Enric Vilardell, arquitecte - AJEVA.

02

Seccions de l'estat definitiu. Joan Enric Vilardell, arquitecte, 2014. AJEVA.

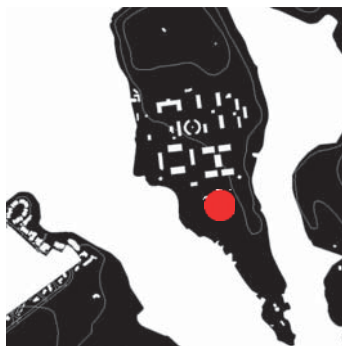
03, 04

Vistes generals i de detall de la façana. Fotografies de l'autor

2016

PLA D'USOS DEL LLATZERET

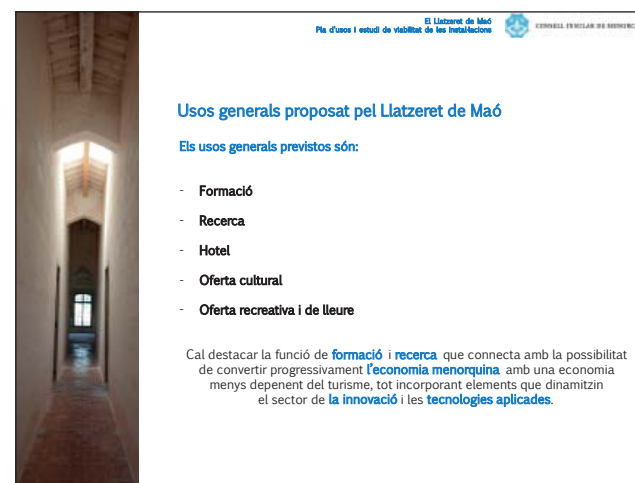
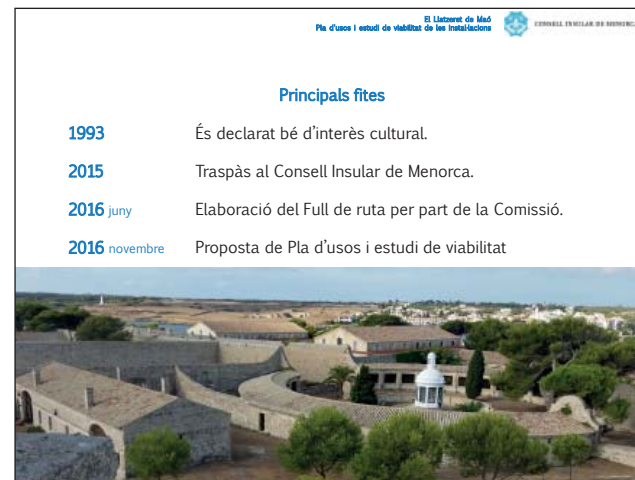
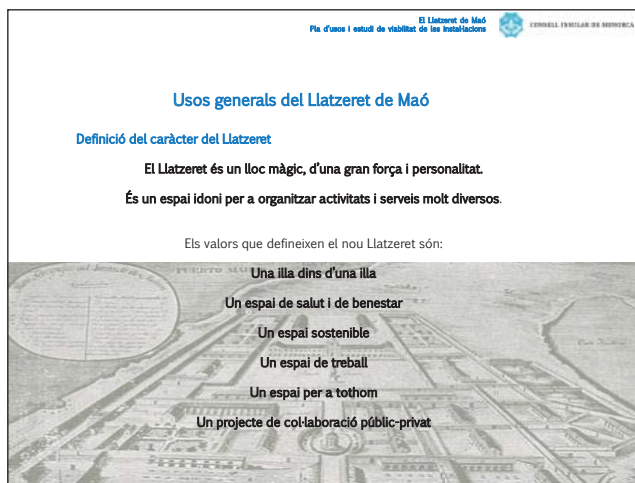

Pla d'Usos i estudi de viabilitat de les instal·lacions existents del Llatzeret de Maó, encarregat una vegada el complex passa a ser de domini del Consell Insular de Menorca. El més destacable del document serà la barreja d'usos proposats (hoteler, educatiu, cultural i turístic), amb una intenció productiva de fons; i l'obertura a la gestió pública privada del conjunt.

301

Illa del Llatzeret, Maó
Antoni Nicolau (Consultora Mediterraneum),
redactor del Pla d'Usos

Bibliografia 70
Font: Pla d'Usos del Llatzeret, Consell Insular de Menorca.

01, 02, 03, 04
Selecció de documents de la presentació del Pla d'Usos del Llatzeret. Mediterraneum

05, 06, 07

Imatges de l'acte de presentació del Pla d'Usos per Toni Nicolau (Mediterraneum), Maite Salord i Isaac Olives (CI-Me). Fotografies, Diari Menorca

El Llatzeret de Maó
Pla d'usos i estudi de viabilitat de les instal·lacions

CONSELL INSULAR DE MENORCA

Calendari d'actuacions i prioritats

	2017				2018				2019				2020			
	1r Tr	2n Tr	3r Tr	4n Tr	1r Tr	2n Tr	3r Tr	4n Tr	1r Tr	2n Tr	3r Tr	4n Tr	1r Tr	2n Tr	3r Tr	4n Tr
Arranjament bar i piscina entrada																
Elaboració projecte centre d'interpretació																
Arranjament edifici centre d'interpretació																
Execució projecte Centre interpretació																
Organització de visites guiades																
Procediment legal per a la concessió hotel																
Organització activitats culturals																
Escola de salut pública																
Constitució del Consorci																
Concessió del bar i cafeteria restaurant																
Arranjament d'aules i seminaris																
Arranjament de laboratoris i espais de treball																
Concessió i arranjament de Talassoteràpia																
Arranjament d'exteriors																
Instal·lacions especials																
Lloguers d'espais																
Cursos, congressos i seminaris diversos																
Arranjament i concessió de residència estudiant																
Pla director d'arquitectura																
Estudi jurídic i econòmic																

El Llatzeret de Maó
Pla d'usos i estudi de viabilitat de les instal·lacions

CONSELL INSULAR DE MENORCA

Estudi de viabilitat i propostes de gestió

Valoració de les inversions

Destinació / Ús	m²	Públics	m² total	€ m²	Total parcel·la	Total €
INVERSIONS DE TERCERS						
HOTEL						
Hotel	1.356	2	2.712		2.400.000,00 €	
Jerrens	931	1	931	1.400,00 €	1.303.400,00 €	
Total hotel						3.434.400,00 €
Residència estudiant	439	4	1.756	950,00 €	1.668.200,00 €	1.668.200,00 €
Talassoteràpia	270	3	810	1.800,00 €	1.458.000,00 €	1.458.000,00 €
Cuina / Merxader / bar cafeteria	793	1	793	500,00 €	396.500,00 €	
Cafeteria piscina	250	1	250	800,00 €	200.000,00 €	
Total serveis hostaleria						956.500,00 €
Total inv. Tercers						7.157.100,00 €
INVERSIONS PROPRES						
RESTA ESPAIS						
Aules i Seminaris	793	3	2.379	700,00 €	1.665.300,00 €	
Aules i Seminaris	477	1	477	900,00 €	429.300,00 €	
Total aules i seminaris						2.094.600,00 €
Laboratoris i espais de treball	640	3	1.920	950,00 €	1.824.000,00 €	
Laboratoris i espais de treball mod. despesista	640	2	1.280	1.200,00 €	1.536.000,00 €	
Total espais de treball						3.360.000,00 €
Museu	477	1	477	1.700,00 €	810.900,00 €	810.900,00 €
Exteriors					1.500.000,00 €	1.500.000,00 €
Instal·lacions especials					1.500.000,00 €	1.500.000,00 €
Total inversions pròpies						9.265.500,00 €
INVERSIÓ TOTAL						10.422.600,00 €

El Llatzeret de Maó
Pla d'usos i estudi de viabilitat de les instal·lacions

CONSELL INSULAR DE MENORCA

Estudi de viabilitat i propostes de gestió

Sistema de governança

El Llatzeret és una propietat pública gestionada pel Consell Insular de Menorca.

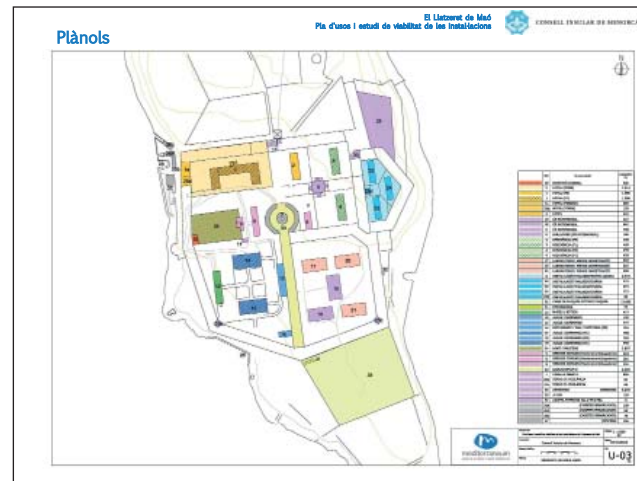
El millor instrument per a la seva governança és la creació d'un **CONSORCI** en el que participin:

- El Consell Insular de Menorca
- El Govern de les Illes Balears
- El Govern d'Espanya
- La Universitat de Les Illes Balears
- Altres institucions que puguin implicar-se de manera permanent.

Aquest instrument garanteix:

- Una gestió eficaç.
- Una estructura organitzativa mínima i versàtil (direcció, gerència i plantilla reduïda)
- Un sistema àgil de contractes de prestació de serveis i concessions.

El Consorci també podrà comptar amb la participació d'altres institucions públiques o privades mitjançant comissions de caràcter consultiu.

08, 09, 10, 11

Selecció de documents de la presentació del Pla d'Usos del Llatzeret. Mediterraneum

2016 MÀSTER MARCH ETSAB WORKSHOP REOCUPAR EL PORT

Les VI Jornades d'Arquitectura i Urbanisme de la Mola "Reocupar el port", van incorporar el seu vincle amb l'assignatura del Màster MArch de l'ETSAB UPC "Projecte, residu i reciclatge", del que se'n derivà un workshop intensiu i temàtic d'una setmana durant el mes de Maig.

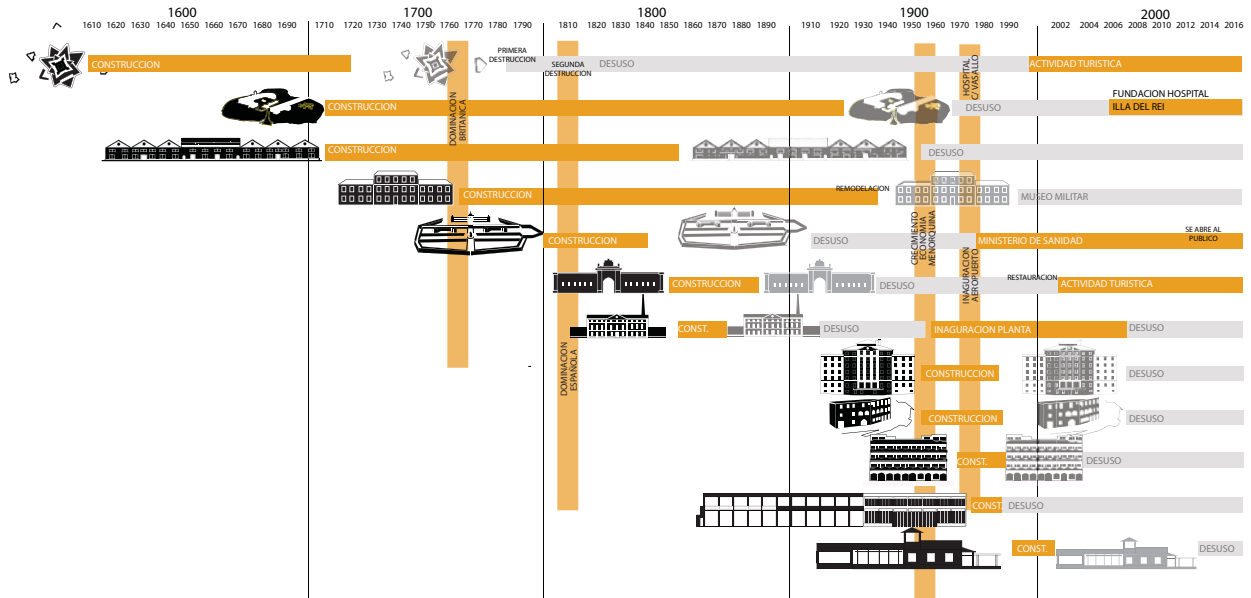
Del taller dels estudiants se'n derivaren 4 treballs complementaris: un inventari del desús del port; una anàlisi sociològica de la massa crítica de l'illa i demanda del port; un proposta de port en xarxa, i un esquema per vehicular la participació ciutadana sobre el tema

302

Port de Maó
2016. Assignatura "Projecte, Residu, Reciclatge". Màster MArch - ETSAB, UPC.
Cristina Jover, Josep Lafont, Toni Vidal, professors responsables.
Workshop inserit a les VI Jornades d'Arquitectura i Urbanisme de la Mola. COAIB + + IME + Cordial Hotels + CIME + Aj. Maó + Aj. Es Castell

Bibliografia 98
Font: Arxiu Toni Vidal, arquitecte - ATVA

614 ATLES DEL PORT DE MAÓ CATÀLEG

- 01 Cartell de les VI Jornades de La Mola, "Reocupar el Port". 2016 Línia del temps del Desús, i Mapa de l'Ús-Desús. Grup COAIB Menorca, Toni Vidal, arquitecte, Director
- 02 Portada de la publicació "Reocupar el Port". 2017 COAIB Menorca + IME, Toni Vidal, arquitecte, Coordinador
- 03, 04

MAPA USO-DESUSO

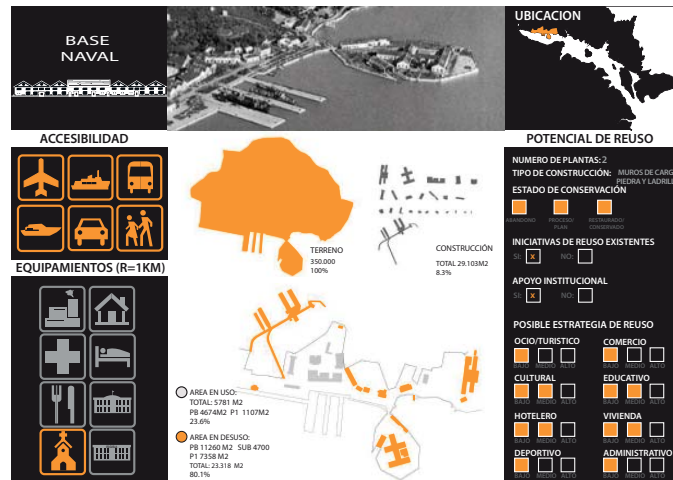
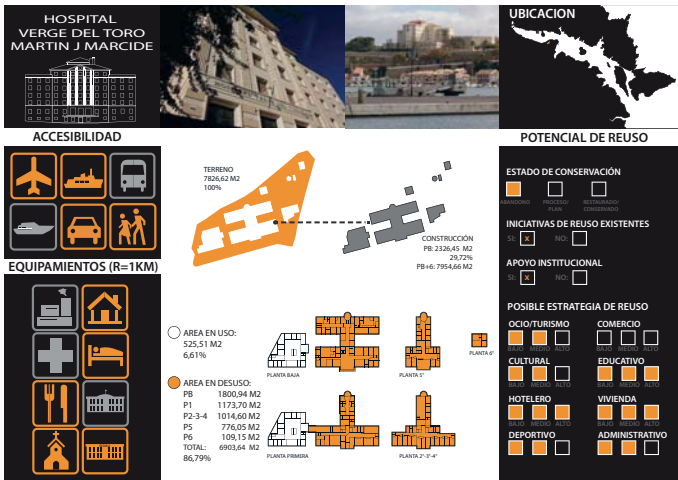
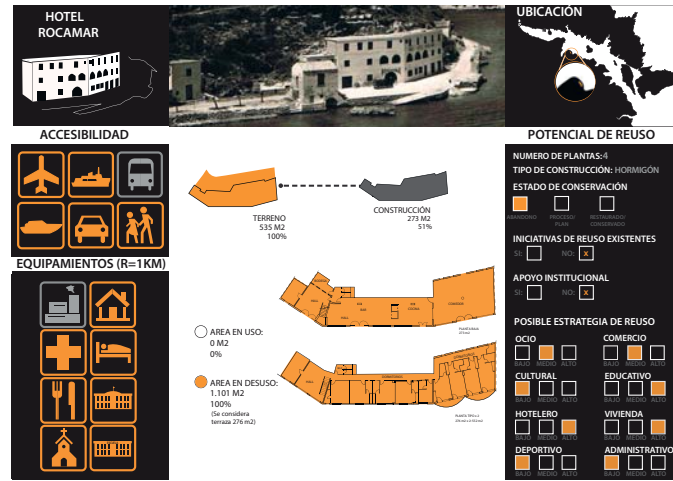
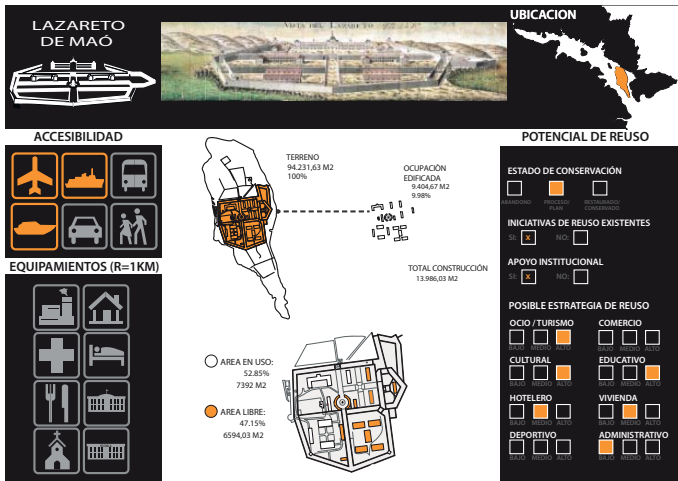
PUERTO DE MAÓ

EDIFICIOS	AREA EN USO	%	AREA EN DESUSO	%
1 FORTALEZA REINA ISABEL II "LA MOLA"	24.329,47 M2	49%	25.456,63 M2	51%
2 LAZARETO	7.392 M2	53%	6.594,03 M2	47%
3 HOSPITAL ISLA DEL REY	3.339 M2	43%	4.563 M2	57%
4 CASA DE MILA	00000 M2	0%	184 M2	100%
5 BASE NAVAL	5.781 M2	25%	17.355 M2	75%
6 ESTACION MARITIMA	0.000 M2	0%	2.703,55 M2	100%
7 HOSPITAL VERGE DEL TORO	525,51 M2	7%	6.903 M2	93%
8 INDUSTRIA MAHONESA	0,000 M2	0%	0,000 M2	100%
9 HOTEL MIRAMAR	0,000 M2	0%	953 M2	100%
10 HOTEL ROCAMAR	0,000 M2	0%	825 M2	100%
11 CUARTEL ES CASTELL	8944 M2	39%	13.921 M2	61%
12 CASTELL ST FELIP	4.132 M2	32%	8.944 M2	68%

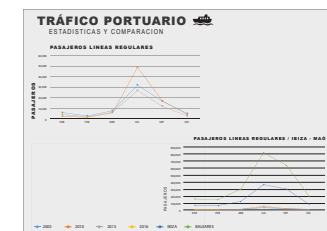
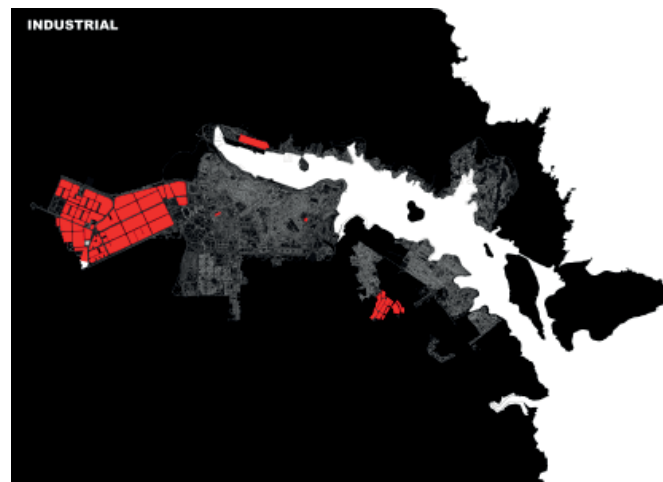
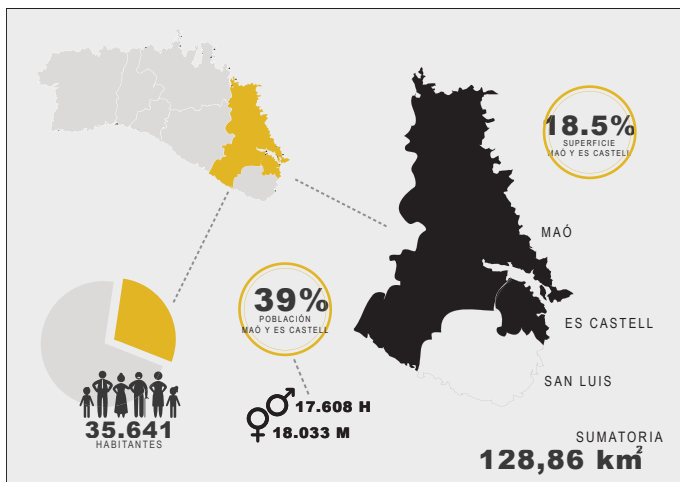
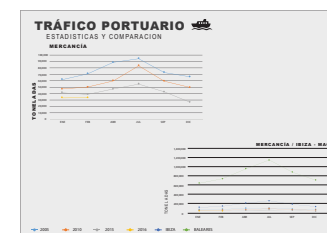
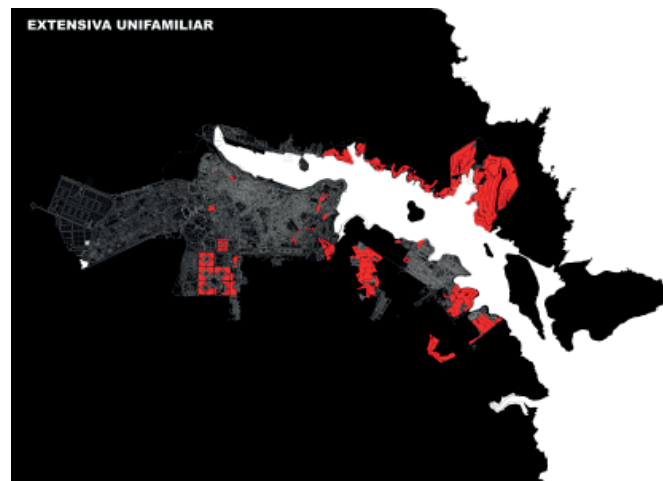
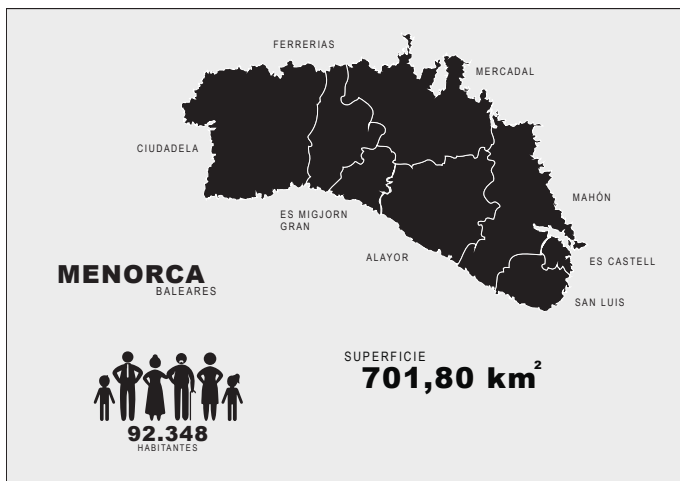
TOTAL:
54.496,98 M2
39,91%

TOTAL:
88.402,85M2
61,86%

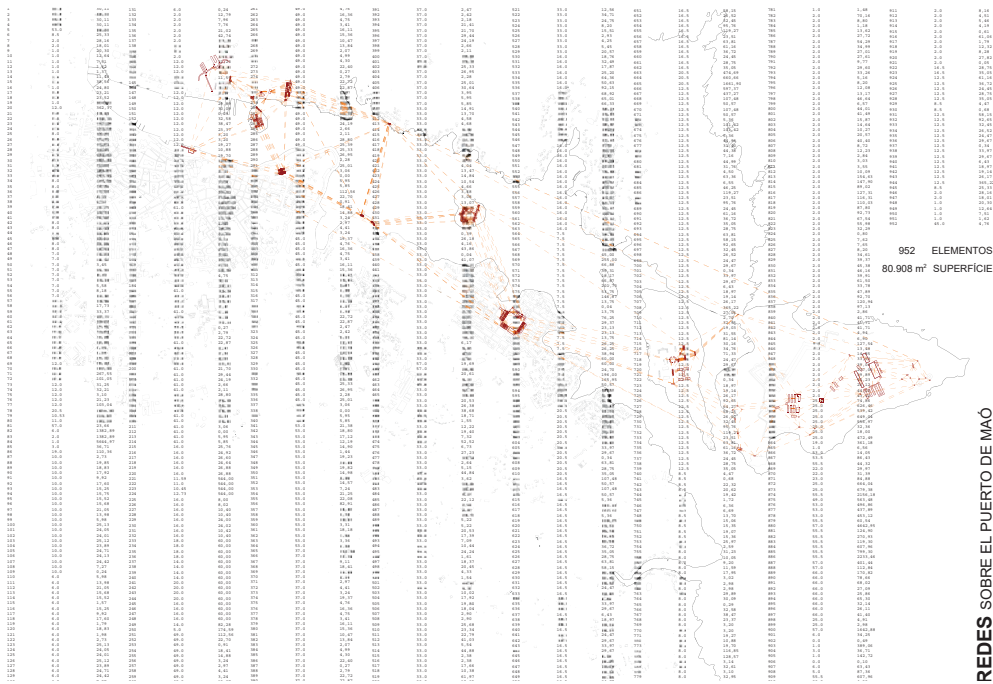
05-08

Anàlisi d'edificis .Grup "Guia del Uso-Desuso". 2016, Workshop MBArch - ETSAB "Reocupar el port". Padrón, Romero, Cucalón et alter.

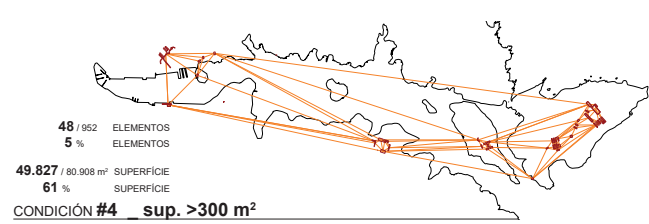
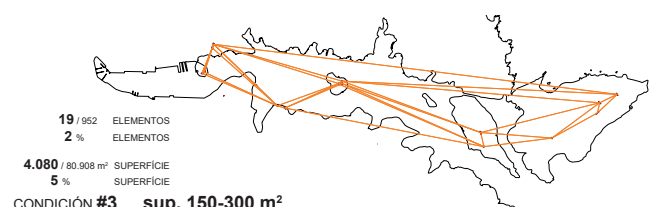
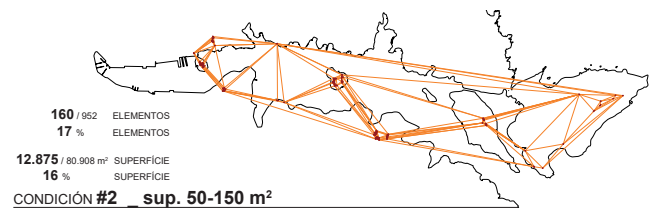
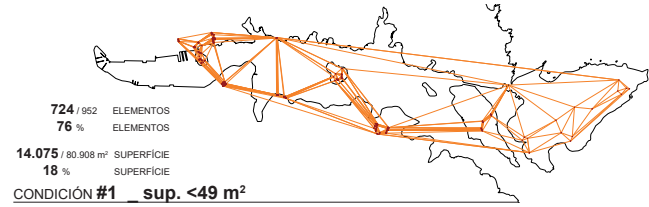

09-12

Grup "Masa crítica". 2016, Workshop MBArch - ETSAB "Reocupar el port". Radillo, Ramírez et alter.

REDES SOBRE EL PUERTO DE MAÓ

13, 14, 15
Grup "Redes sobre el puerto de Maó". 2016, Workshop MBarCh - ETSAB "Reocupar el port". Castellà, Utrillas, Escalente et alter

Los dispositivos generan el equilibrio de los resultados en sus distintos niveles

Herramientas de nivel organizativo e infraestructural de carácter material que permiten la optimización de la implementación, utilización y distribución de los dispositivos.

Dispositivos de nivel medio que permiten trabajar con los usuarios

01 **Identificación original**
Elaboración de un diagnóstico de situación y de un programa de actuación

02 **Definición de dispositivos**
Elaboración de un diagnóstico de situación y de un programa de actuación

Iterativa que genera análisis de un caso de catalizador y la realización de la propuesta de equilibrio con la implementación de dispositivos de distintos niveles

Iterativa que genera evaluación de la propuesta de equilibrio después de la implementación de dispositivos y su adaptación a las nuevas condiciones

Ilustración de la configuración rizomática global en el territorio a partir de la implementación de dispositivos en distintos catalizadores

16-20

Grup "El puerto es tu casa",
participació ciutadana. 2016,
Workshop MBArch - ETSAB
"Reocupar el port". Pala, Brau,
Muñoz et alter

2017 USI-ACCADEMIA MENDRISIO - 10 PROJECTES AL PORT DE MAÓ

El primer semestre del curs 2017-2018, l'Atelier Arnaboldi de 4rt curs de la USI-Accademia di Architettura de la Università della Svizzera Italiana, va dedicar la quarta edició de la seva temàtica de gran escala i ports mediterranis al port de Maó. El taller va derivar en 10 propostes sobre 10 indrets del port, totes elles complementàries, que volien representar, de facto, una diagnòsi crítica dels seus problemes del moment, i alhora, una proposta de reformulació en clau econòmica i paisatgística. Els projectes van abordar indrets com el Cós Nou, el pla de Baixamar, la Base Naval, la punta del Reillotge, Cala Figuera, el Repòs del Rei, l'Illa del Rei, el Llatzeret, la Mola o St. Felip.

303

Port de MAÓ

2017, 2on Semestre. Atelier Arnaboldi: Michele Arnaboldi, professor responsable; Laura Gianellini, Thea de Lorenzi, professores assistents; Lluís Vives, Toni Vidal, professors convidats.

USI - Accademia di Architettura di Mendrisio

Bibliografia -

Font: Arxiu Toni Vidal, arquitecte - ATVA; Atelier Arnaboldi

Porti del Mediterraneo Mediterranean Ports

M A H O N

Marseille - Barcelona - Trieste

Università della Svizzera Italiana
Accademia di architettura

Atelier Arnaboldi

01, 02

Cartell i publicació resum del curs de l'Atelier Arnaboldi dedicat al port de Maó. 2017, USI-Accademia di Architettura dei Mendrisio. Michele Arnaboldi, director. Arxiu Toni Vidal, arquitecte - ATVA

03

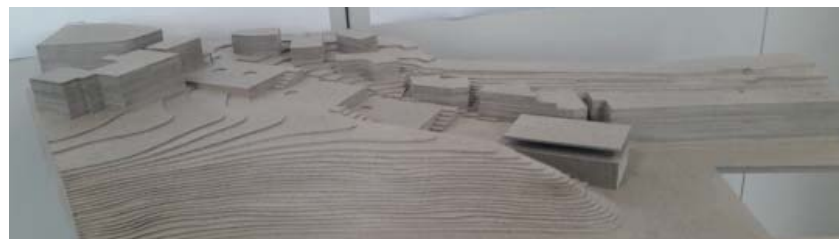
Master Plan de l'Atelier Arnaboldi dedicat al port de Maó. 2017, USI-Accademia di Architettura dei Mendrisio. Michele Arnaboldi, director. ATVA

04

Maqueta conjunta, a escala 1:2000, de l'Atelier Amaboldi dedicat al port de Maó. 2017, USI-Accademia di Architettura dei Mendrisio. Michele Amaboldi, director. ATVA

05-09
Projectes al Cós Nou, Repòs del Rei, Cala Figuera, Punta del Reilloge, Illa del Rei. Atelier Arnaboldi dedicat al port de Maó. 2017, USI-Accademia di Architettura dei Mendrisio. Michele Arnaboldi, director. ATVA

10-14

Projectes a la Base Naval, Fortalesa de la Mola, Raval de St. Felip, Moll de Baixamar, Llatzeret. Atelier Amaboldi dedicat al port de Maó. 2017, USI-Accademia di Architettura dei Mendrisio. Michele Amaboldi, director. ATVA

2018

PFC - CONSERVATORI DE MÚSICA A MIRANDA

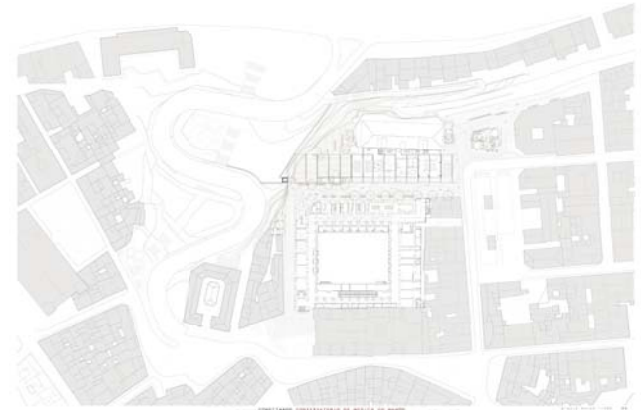
Projecte final de carrera de la, llavors estudiant, Elsa Florit, que proposa construir un nou conservatori de música a l'enclavament que avui ocupa l'antiga nau de SEAT, entre la Miranda i el Mirador del Carne.

Apostant per construir en fusta, la proposta mostra cura i sensibilitat. En canvi, es mostra relativament tímida en la seva relació amb el mirador i el penya-segat i, especialment amb l'imminent nou ascensor que l'Ajuntament projecta desembarcar just allà mateix.

304

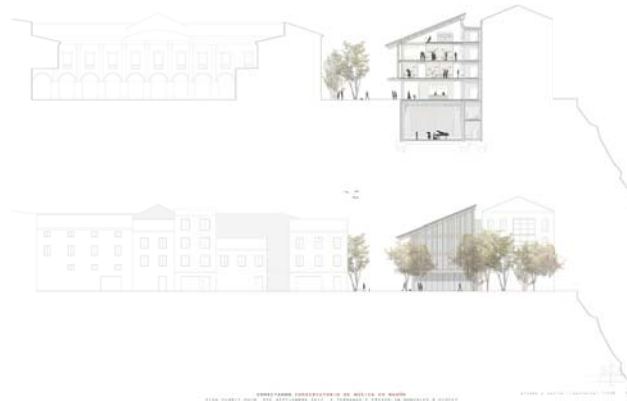
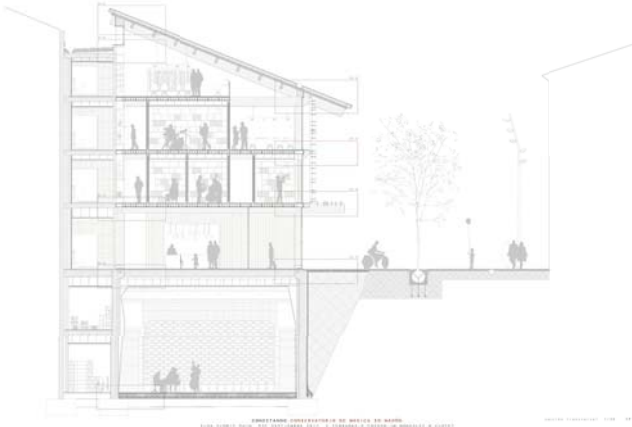
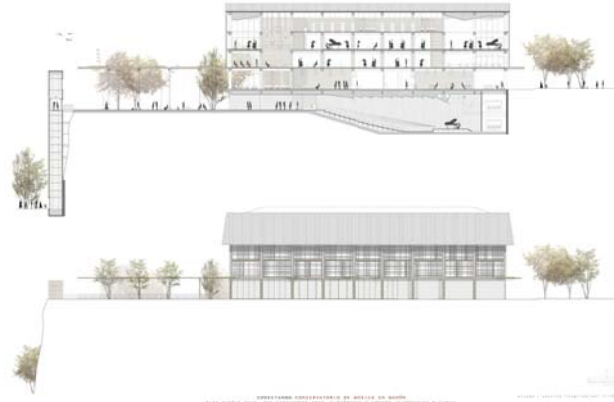
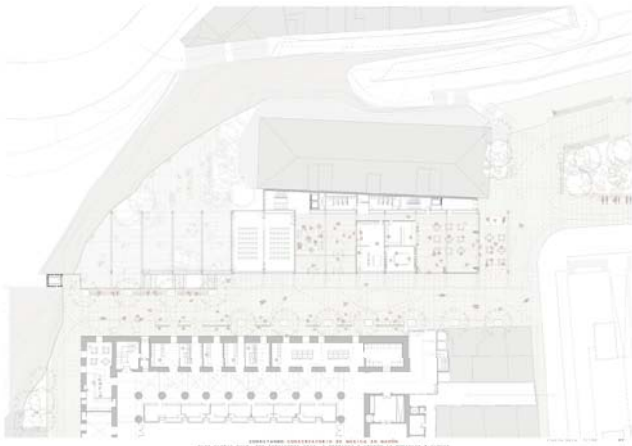
Mirador del Carne, MAÓ
2018. Projecte Final de Carrera. Elsa Florit, arquitecta
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona - ETSAB _ UPC

Bibliografia -
Font: Arxiu Elsa Florit, arquitecta

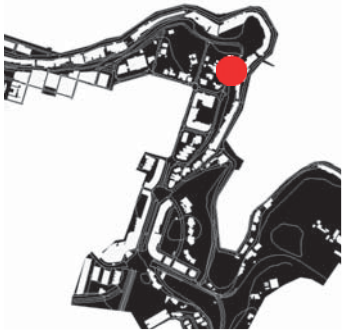

01-10

Diversos plafons del projecte. 2018, PFC, Simon Abellán, arqte. Arxiu Simon Abellán, arquitecte - ASAA

2017 CASA MONTAÑÉS II

Extraordinari habitatge unifamiliar al Ps. Marítim de la Urbanització Port Mahon de Maó que, al marge de la bona resolució tipològica, destacarà per la seva contenció formal, i assaig d'arriscades solucions de control solar i privacitat, com la pèrgola mòbil, o els porticons de fusta, abatibles d'eix horitzontal.

Tot plegat, en un exercici d'arquitectur que empalpa amb la millor tradició actual de l'arquitectura moderna catalana.

305

Ps. Marítim Urb. Port Mahon MAÓ
2017, Final d'obres. Biel Montañés, arquitecte.
Biel Montañés, promotor

Bibliografia -
Fonts: Arxiu Biel Montañés, arqte - ABMA

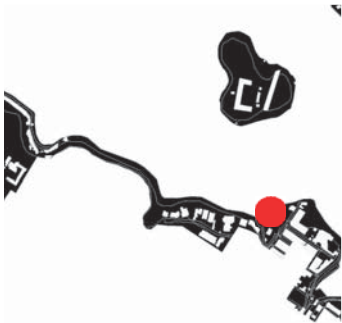

01-11
Conjunt de fotografies de l'interior i l'exterior de la casa. 2017, projecte, Biel Montañés, arqte. Arxiu Biel Montañés, arqte - ABMA

2018

CASA A FONTANILLES

Encertada rehabilitació d'habitatge unifamiliar sobre el penya-segat de Cala Fontanilles, projectat per Guillem Carreras. L'ús del color blanc en la reforma, i l'adequada combinació amb la fusta, faran de la rehabilitació d'una casa abans anodina en un moment d'arquitectura d'altura al port.

La contenció formal general, l'abstracció introduïda i detalls com l'aliniació de la cornisa de la casa amb l'acabat de la paret seca faran d'aquesta intervenció una obra realment notable.

306

Cala de Fontanilles ES CASTELL
Guillem Carreras, Arquitecte

Bibliografia -
Fonts: -

01, 02

Vistes de la casa des del mar.
2018, fotografies de l'autor

2018 REFORMA A ISABEL II

Encertada rehabilitació d'habitatge unifamiliar entre mitgeres al c. d'Isabel II, que denota un interès important per elaborar, acuradament, les obertures sobre el port, així com per reinterpretar el concepte de les obertures verticals a carrer.

Són interessants l'emmarcat de totes les obertures a carrer, i la delicadesa de les franges i balcons a mar. També és destacable el treball de la terrassa en coberta. Malgrat el trencament de la façana plana, una intervenció en un context de preocupació per la recerca d'una arquitectura moderna capaç d'assumir amb valentia els requisits de la tradició arquitectònica, la fesomia del centre i el paisatge portuari sobre el penya-segat.

307

c. d'Isabel II, 42 MAÓ
Arquitecte desconegut

Bibliografia -
Fonts: -

01, 02

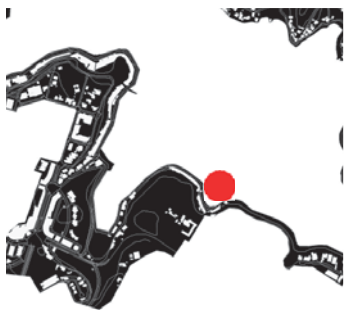
Vistes des del carrer Isabel II, i des del mar. 2018, fotografies de l'autor

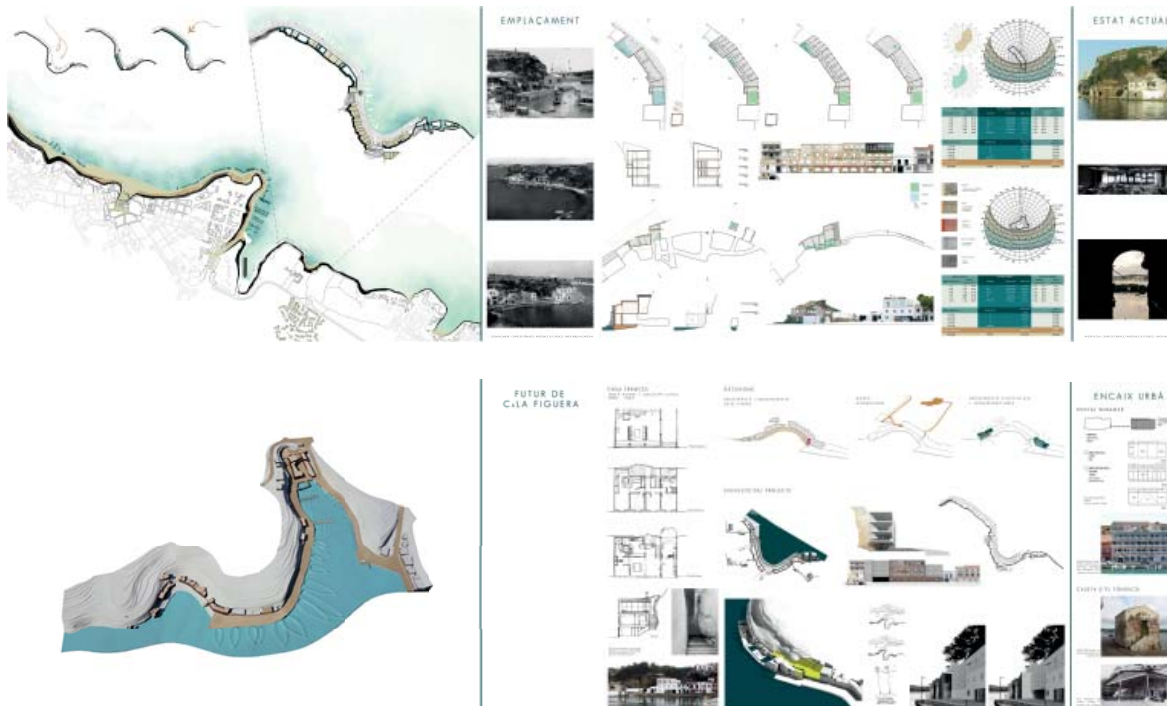
2018

PFC - CENTRE DE RECERCA AL FONDUCO

Projecte Final de Carrera del llavors estudiant d'arquitectura Simón Abellán, que partint de la voluntat de recuperar els viviers Maspoch del Fonduco (com ja havien fet Guillem Carreras i José Jordá) acabarà entent tot l'àmbit de la cala com l'emplaçament de l'actuació.

Així, amb un programa d'un centre de recerca de vida marina, que inclourà laboratoris, aulari i residència dels estudiants, encertadament Abellán desglossarà la intervenció entre els propis viviers (laboratoris) i l'antic Hotel Rocamar (aulari i residència d'estudiants), en un exercici d'arquitectura controlada i madura, que només prodrà dignificar, i recupear de manera productiva, el patrimoni sobre el que actua.

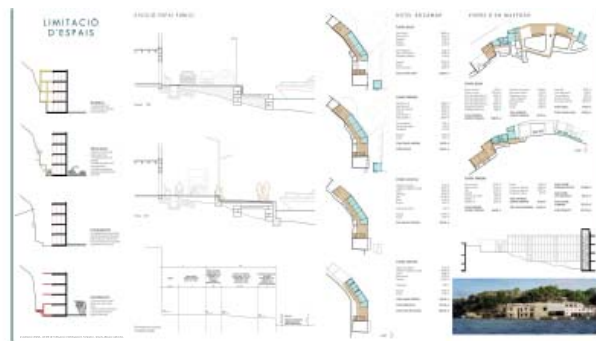
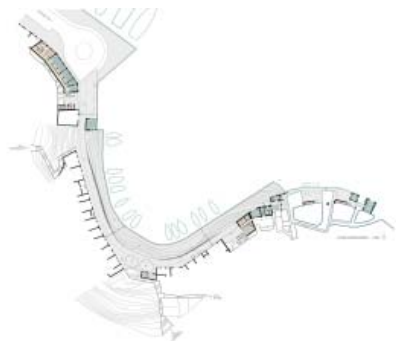

308

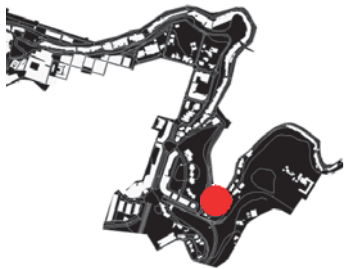
Moll i Cala del Fonduco, ES CASTELL
 2018. Projecte Final de Carrera. Simón Abellán, arquitecte
 Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona - ETSAB _ UPC

Bibliografia -
 Font: Arxiu Simón Abellán, arquitecte - ASAA; Biblioteca ETSAB - UPCcommons

01-10
 Diversos plafons del projecte. 2018, PFC, Simon Abellán, arqte. Arxiu Simon Abellán, arquitecte - ASAA

2018 CONCURS D'ORDENACIÓ DE CALA FIGUERA

Concurs d'idees, no vinculant, organitzat per Autoritat Portuària de Balears per a definir l'ordenació de l'àmbit de Cala Figuera fins al Fonduco, una volta s'ha alliberat l'antic solar ocupat per CLH, amb la intenció de construir-hi un edifici que donés servei a una marina per a grans iots. Més enllà d'assumir l'encàrrec, la proposta guanyadora de LA MAR d'arquitectes (Lis Figueras i Toni Vidal), Ramón Ulldemolins i Simón Abellán proposarà la multiplicitat d'usos en l'operació, que ofereixi una marina de caire social i obert a la ciutadania: amb una escola de vela, un centre formatiu, un centre mediambiental, un edifici d'habitatge social i la recuperació idels antics hotels del Fonduco.

309

Cala Figuera i Fonduco, MAÓ, ES CASTELL 2018. Concurs. "Marina de Trast", Projecte Guanyador (LA MAR d'arquitectes - Lis Figueras i Toni Vidal-, Ramón Ulldemolins, ECCP, Simón Abellán, arqçte. "Cala Viva", Ros-Falguera, 2on classificat "Terrasses al port", Sergi Carulla, 3er classificat Autoritat Portuària de Balears, convocant

Bibliografia 60, 61, 66, 67

Font: Arxiu Lis Figueras i Toni Vidal, arquitectes - AFVA; APB

632 ATLES DEL PORT DE MAÓ CATÀLEG

MARINA DE TRAST (1)

ORDENACIÓ I URBANITZACIÓ DE CALA FIGUERA AL PORT DE MAÓ PORTS DE BALEARS

MARINA

La proposta d'obra respon a la necessitat d'ordenar l'espai de Cala Figuera i Fonduco per a donar servei a la marina de grans iots, amb la intenció de construir-hi un edifici que donés servei a una marina per a grans iots.

LA MAR d'arquitectes i Simón Abellán proposarà la multiplicitat d'usos en l'operació, que ofereixi una marina de caire social i obert a la ciutadania: amb una escola de vela, un centre mediambiental, un edifici d'habitatge social i la recuperació idels antics hotels del Fonduco.

DE TRAST

El Trast (Trast 1) és un edifici modern, amb un disseny contemporani i funcional, que s'adaptarà a les necessitats de la marina de grans iots.

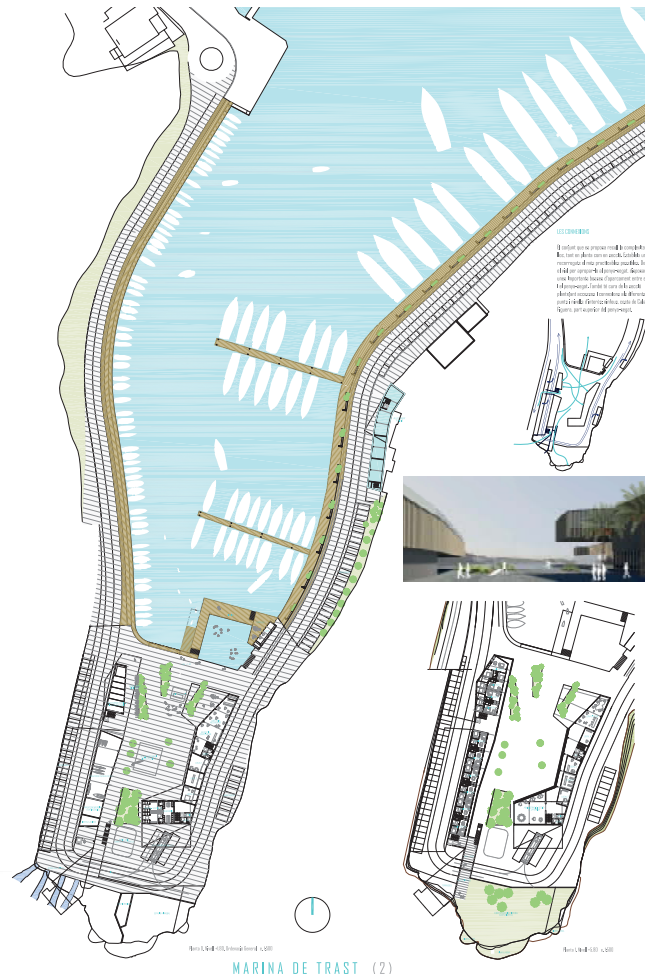
LA MAR d'arquitectes i Simón Abellán proposarà la multiplicitat d'usos en l'operació, que ofereixi una marina de caire social i obert a la ciutadania: amb una escola de vela, un centre mediambiental, un edifici d'habitatge social i la recuperació idels antics hotels del Fonduco.

ESCOLA

LA MAR d'arquitectes i Simón Abellán proposarà la multiplicitat d'usos en l'operació, que ofereixi una marina de caire social i obert a la ciutadania: amb una escola de vela, un centre mediambiental, un edifici d'habitatge social i la recuperació idels antics hotels del Fonduco.

LA MAR d'arquitectes i Simón Abellán proposarà la multiplicitat d'usos en l'operació, que ofereixi una marina de caire social i obert a la ciutadania: amb una escola de vela, un centre mediambiental, un edifici d'habitatge social i la recuperació idels antics hotels del Fonduco.

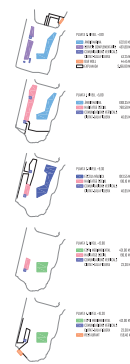
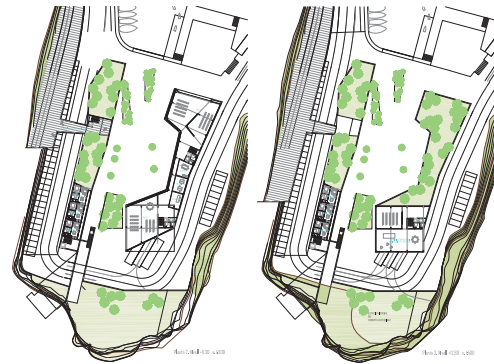
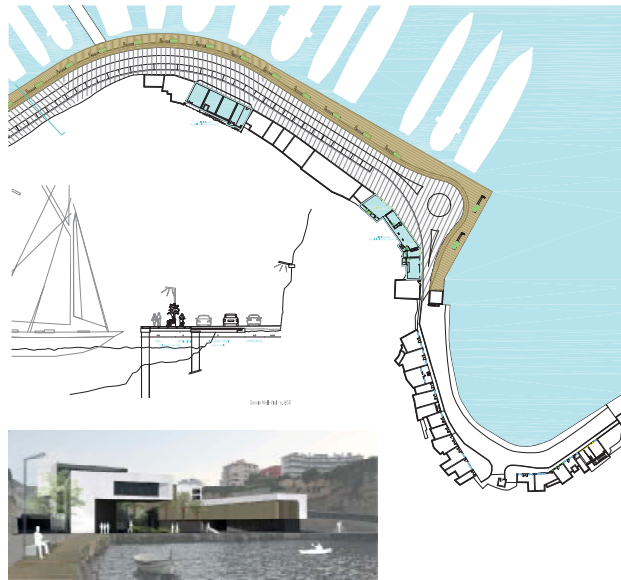

ESCOLA

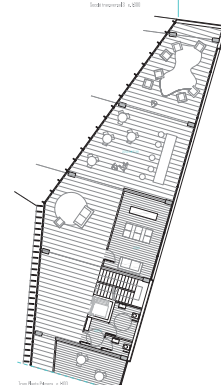
LA MAR d'arquitectes i Simón Abellán proposarà la multiplicitat d'usos en l'operació, que ofereixi una marina de caire social i obert a la ciutadania: amb una escola de vela, un centre mediambiental, un edifici d'habitatge social i la recuperació idels antics hotels del Fonduco.

MARINA DE TRAST (2)

MARINA DE TRAST (3)

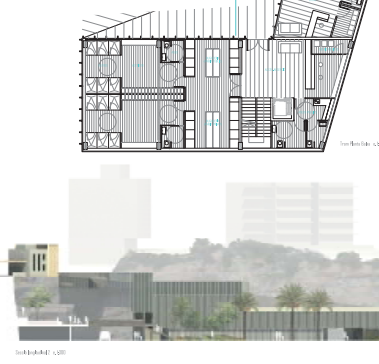
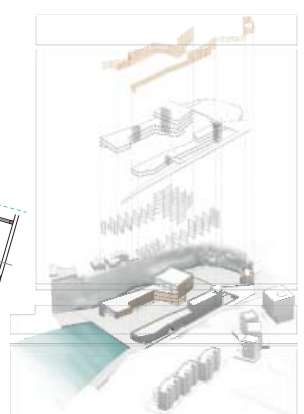

INTRODUCCIÓ / PROGRAMA
 El projecte consisteix en la construcció d'un edifici de tres plantes amb un total de 10.000 m² de superfície construïda. L'edifici està situat a la zona de desenvolupament urbanístic de la Marina de Trast, a l'extrem sud de l'illa de Trast, a l'interior de la zona protegida de l'entorn de l'illa de Trast.

El projecte està vinculat amb l'entorn, permetent una integració amb el context urbà i natural. El projecte està vinculat amb l'entorn, permetent una integració amb el context urbà i natural.

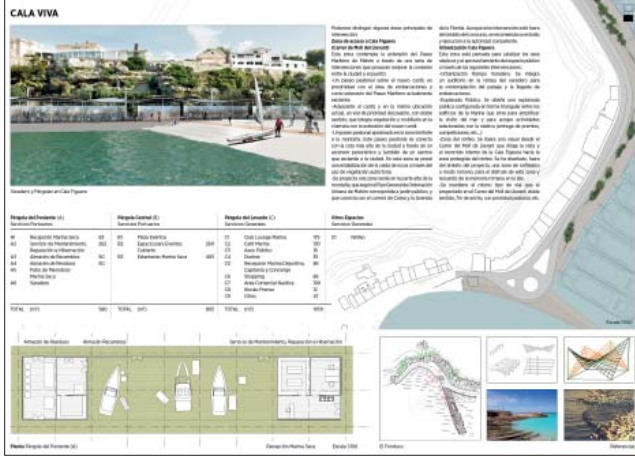
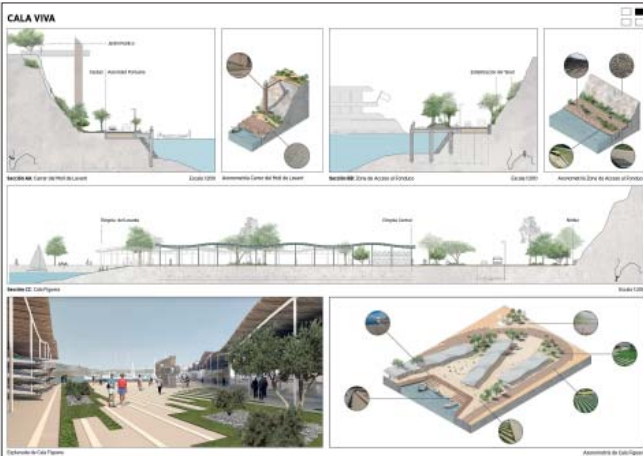
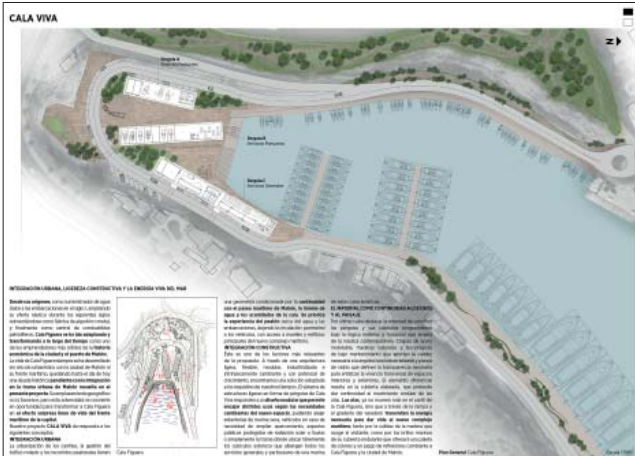
L'edifici està vinculat amb l'entorn, permetent una integració amb el context urbà i natural.

El projecte està vinculat amb l'entorn, permetent una integració amb el context urbà i natural.

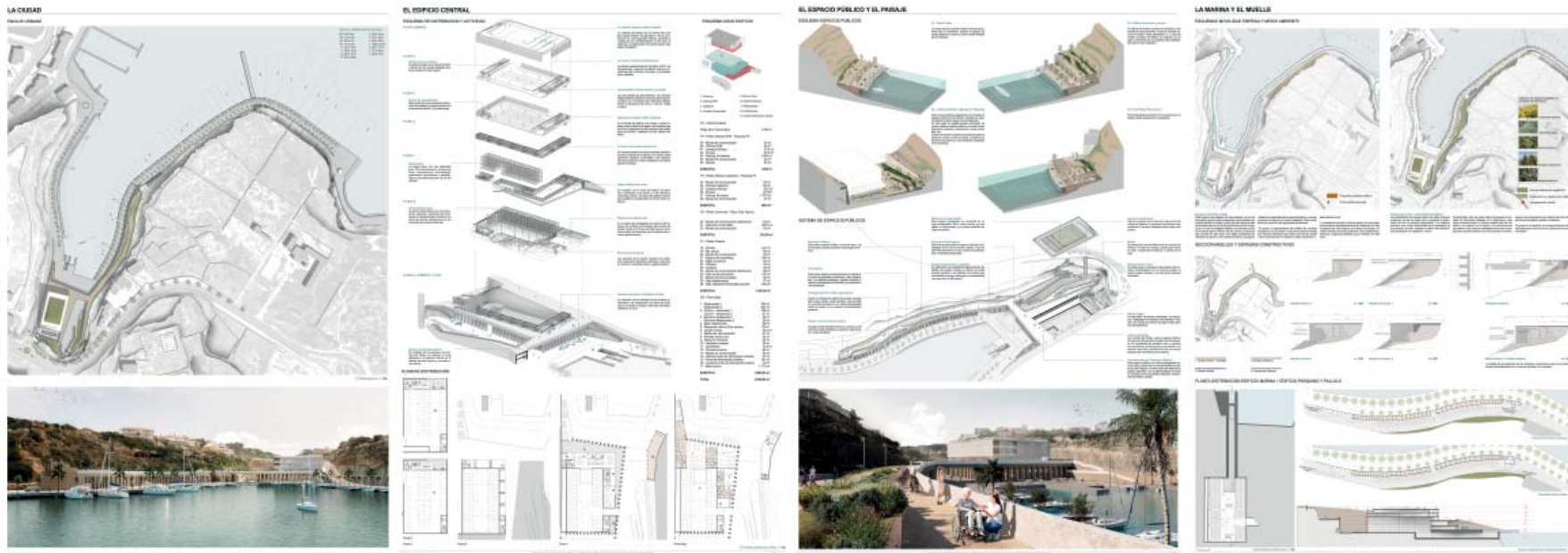

MARINA DE TRAST (4)

O1 -04
 Panells del projecte guanyador,
 "Marina de Trast". 2018, LA
 MAR d'arquitectes (Lis Figueras,
 Toni Vidal) + Ramon Ulldemolins,
 ECCP + Simón Abellán, arqte.
 Axiu Lis Figueras i Toni Vidal,
 arquitectes - AFVA

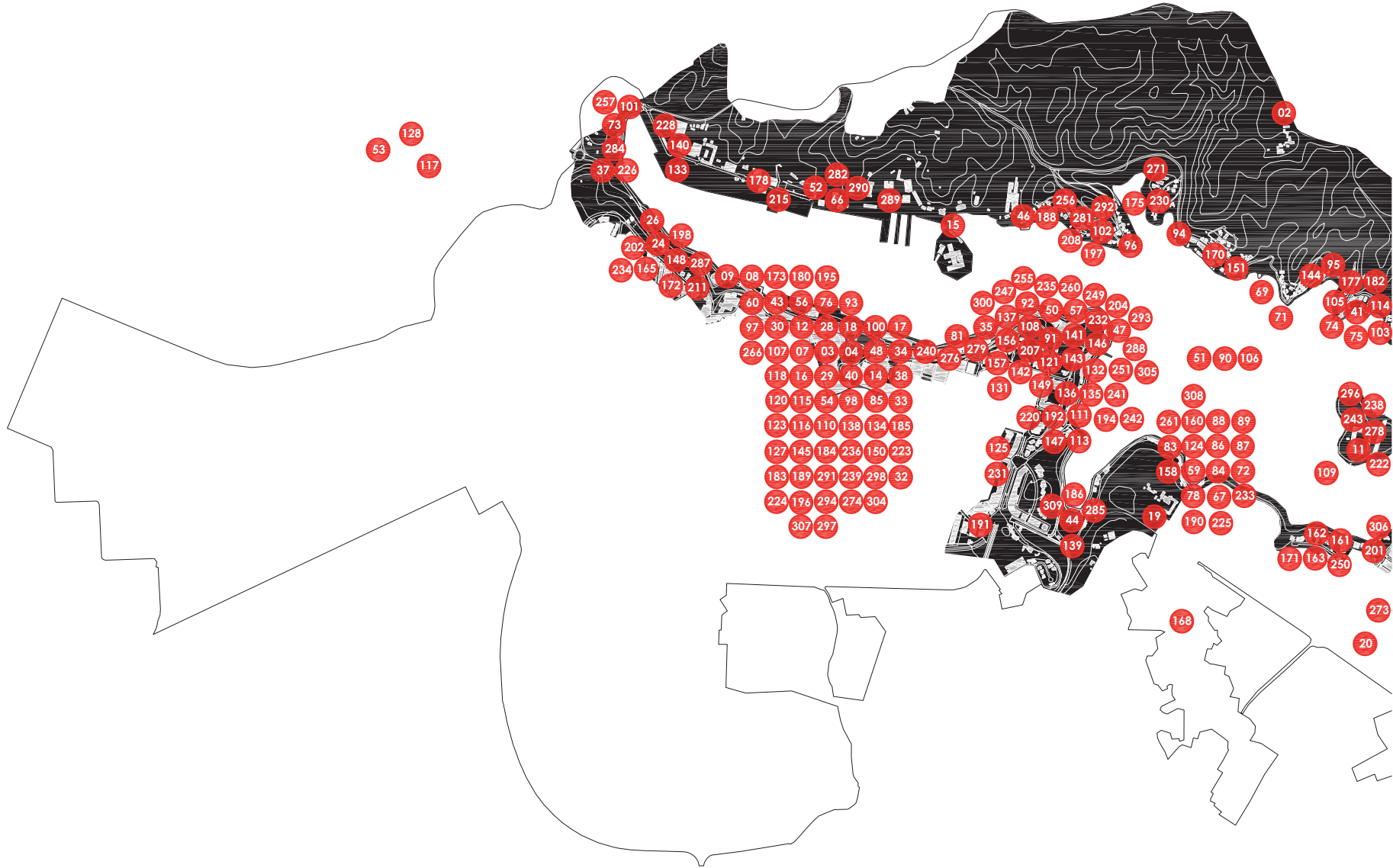

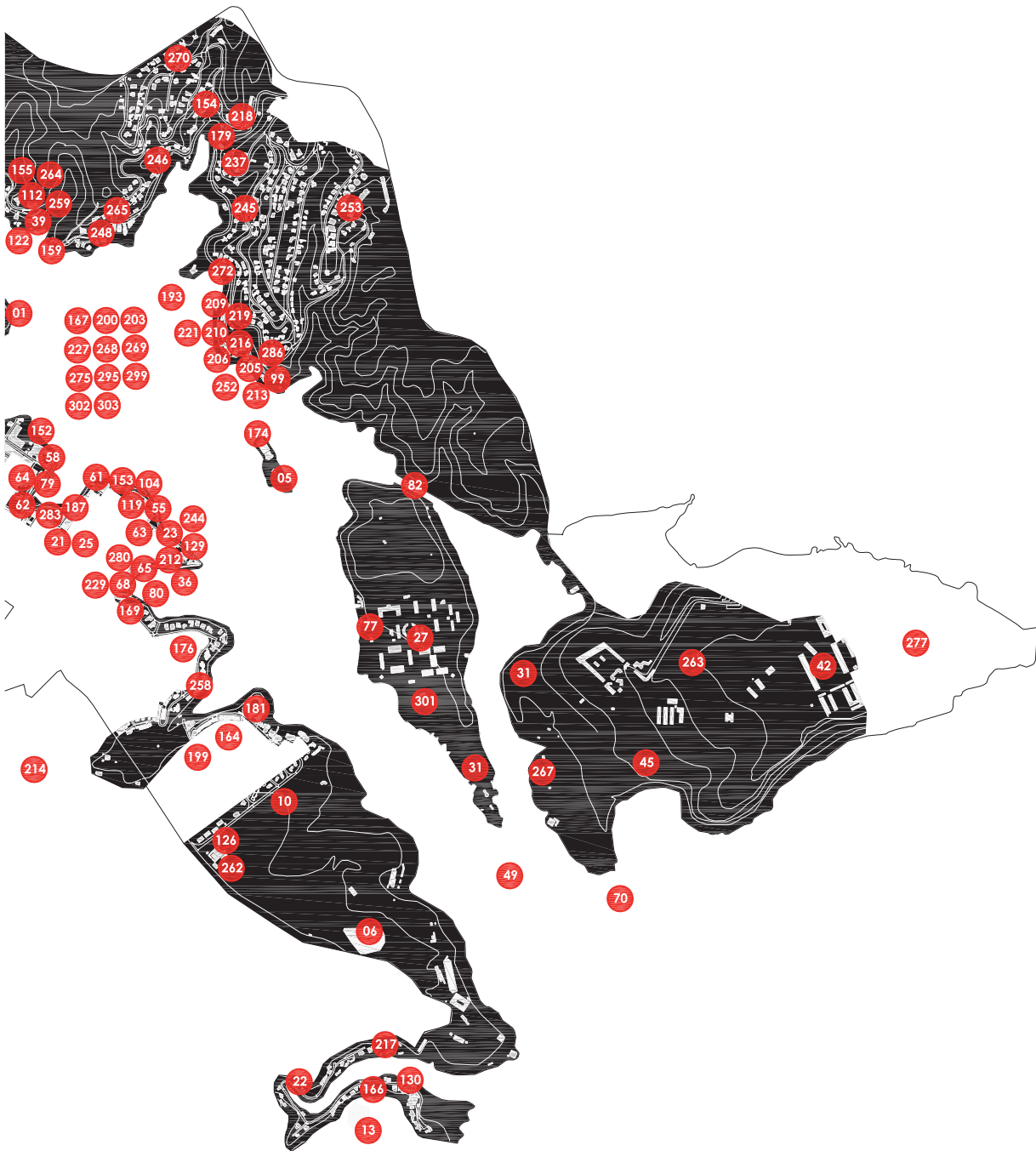
05-08
 Panells del projecte segon classificat, "Cala Viva". Ros-Falguera, arquitectes (Jaume Falguera i Pablo Ros). AAPB

09-12

Panells del projecte tercer classificat, "Terrasses al port". Sergi Carulla. AAPB

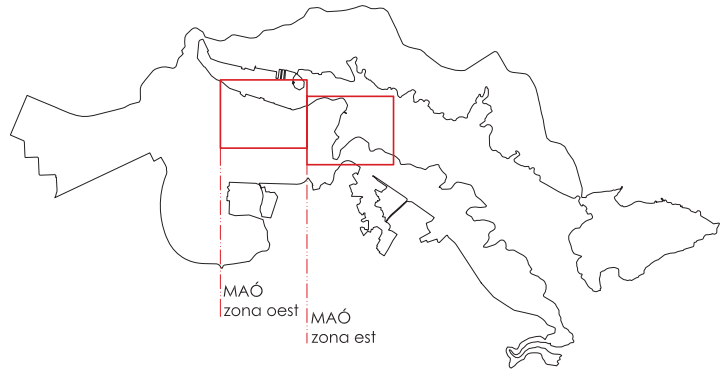
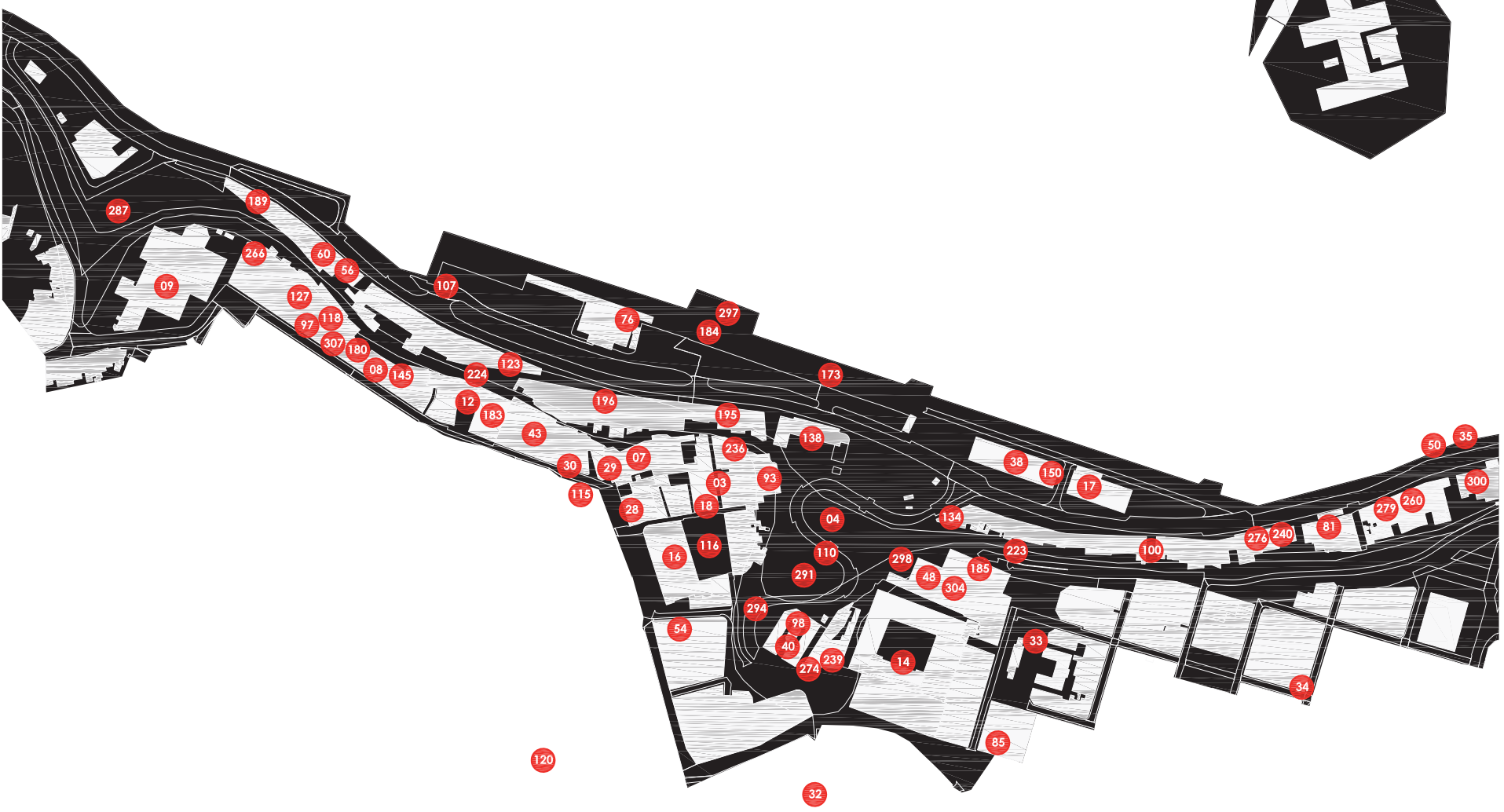
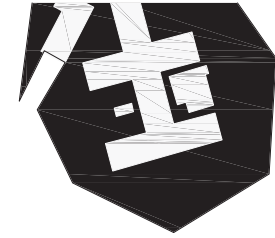

PROJECTES PER ÈPOCA

0-1707	01	09
1708-1802	10	32
1803-1855	33	43
1856-1901	44	75
1902-1939	76	114
1940-1955	115	139
1956-1973	140	181
1974-1982	182	199
1983-1992	200	229
1993-2008	230	280
2009-2018	281	309

PROJECTES PER ÈPOCA

0-1707	01	09
1708-1802	10	32
1803-1855	33	43
1856-1901	44	75
1902-1939	76	114
1940-1955	115	139
1956-1973	140	181
1974-1982	182	199
1983-1992	200	229
1993-2008	230	280
2009-2018	281	309

ARXIU CONSULTATS

Arxiu Biblioteca Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona – ETSAB

Arxiu Biblioteca Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès – ETSAV

Arxiu Comandancia Naval de Mahón

Arxiu Digital Museu de Menorca

Arxiu d'Imatge i So de Menorca

Arxiu Històric d'Autoritat Portuària de Balears - Menorca

Arxiu Històric COAC – Fons Cantallops Valeri, arq

Arxiu Històric COAC – Fons Alfonso Milá

Arxiu Històric COAIB – Menorca

Arxiu Històric GESA – Endesa - Balears

Arxiu Històric de Maó - AHC

Arxiu Històric de la Universitat de Maó - AHUC

Arxiu de l'Institut Balear de la Salut - Menorca - AH llsalut

Arxiu Municipal des Castell - AMC

Arxiu Municipal de Maó - AMM

Arxiu del Museu Militar de Menorca - AMMM

Arxiu Simón Abellán, arq

Arxiu Jesús Cardona, arq

Arxiu Guillem Carreras, arq

Arxiu Nicolás Faedo, arq

Arxiu José Ferragut Pou, arq

Arxiu Lis Figueras i Toni Vidal, arqs

Arxiu Elsa Florit, arq

Arxiu Joan J. Gomila i Domingo Enrich, arqs

Arxiu Aquiles González, arq

Arxiu José Jordá, arq

Arxiu Vicenç Jordi, arq

Arxiu Lluís Jordi, arq

Arxiu Mazo – Espiau, arqs

Arxiu Pedro Luis Mercadal, arq

Arxiu Gabriel Montañés, arq

Arxiu Josep Montoya, arq

Arxiu Llorenç Seguí, arq

Arxiu Serra-Vives-Cartagena, arqs

Arxiu Enric Sòria, arq

Arxiu Enric Taltavull, arq
Arxiu Miguel Timoner, arq
Arxiu Jaume Villalonga, arq
Arxiu Joan Enric Vilardell, arq
Biblioteca Digital Hispánica
Biblioteca Virtual de Defensa
Biblioteca Virtual de Prensa
Arxiu Amics de l'illa de l'Hospital
Arxiu Família Barber
Arxiu Família Borrás
Arxiu Benjamí Carreras Font
Arxiu Margarita Caules
Arxiu Albert Martínez
Arxiu Família Delás – De Vigo
Arxiu Miquel Huguet Casalí
Arxiu Família Garcia - Roca
Arxiu Família Lafuente
Arxiu Tòfol Mus
Arxiu Lluçia Pons
Arxiu Família Tutzó Gomila

BIBLIOGRAFIA

01. Alemany, Joan. *Los grandes puertos de Las Baleares En El Siglo XXI: Palma, Alcúdia, Maó, Eivissa, La Savina*. Palma: Autoritat Portuària de Balears. Lunweg. 2016.
02. Alemany, Joan. n.d. "Amics de La Mar i La Solana". *Menorca. Diario Insular*, Edició del 12 de Febrer de 2015.
03. Alemany, Joan; Brutomesso, Rinio; Vidal Hernández, Josep Miquel. *El Port de Maó. III Curs Internacional de Ports Històrics*. Institut Menorquí d'Estudis. International Centre Cities on Water. Maó: Àmbit. 2003.
04. Allès Camps, Llorenç. n.d. "Qui es quedarà amb la Solana?" *ARA Balears*, Edició del 14 de Febrer de 2015.
05. Barba Corsini, F. J. (Francesc Joan), Militza. Liazar, David. Capellas, and Francesc Català-Roca. 2005. *Francisco J. Barba Corsini*. Barcelona: Escola Tecnica Superior d'Arquitectura Barcelona.
06. Benjamin, Walter, Rolf Tiedemann, Hermann Schweppenhäuser, Theodor W. Adorno, Gershom Gerhard Scholem, Juan Barja, Félix Duque, Fernando. Guerrero, and Alfredo Brotons Muñoz. *Obras*. Madrid: Abada. 2006.
07. Bennàssar Fèlix, Maria Isabel; Puertas Puyol, Antoni. "Arqueologia industrial a Maó." *Revista de Menorca*. 1992. 2on Sem. Pàgs.: 307–36.
08. Bohigas, Oriol; Martorell, Josep; Mackay, David. "Maó. La ciudad sobre el puerto: Propuesta para una cornisa." *Arquitecturas Bis*. Juny. 1985.
09. Cardona Pons, Jesús, Xavi Camps Orfila, and Marc Pons Maria. *La Primera Transició Energètica de Menorca Diagnosi Del Sistema Energètic*. Maó: Directrius Estratègiques de Menorca - DEM. Institut Menorquí d'Estudis. 2018.
10. Castiñeira, Isabel; Ferrer, Amador; Sabaté, Joaquim; Serra, Enric; Vives, Lluís. 1985. "Pla General d'Ordenació Urbana Municipal - PGOUM de Maó". Maó: Ajuntament de Maó.
11. Català, Joana. 2008. *La Mola: Fortalesa Isabel II*. Barcelona: Triangle Postals.
12. Cau Ontiveros, Miguel Ángel, Catalina Mas Florit, Gisela Ripoll, Francesc Tuset Bertran, Montserrat Valls Mora, Margarita Orfila Pons, and María José Rivas Antequera. 2012. "El conjunto eclesiástico de la Illa del Rei (Menorca, Islas Baleares)." *Hortus Artium Medievalium* 18 (2): 415–32.
13. Climent, Federico; Carreras-Moysi, Borja; Garcés, Jordi; Sòria, Enric. "Sa Colàrsega. Port de Maó." *D'A. Estiu* 1989 (Davant la mar): Pàgs. 4–11.
14. Didi-Huberman, Georges. *Cuando las imágenes toman posición*. Boadilla del Monte, Madrid : Antonio Machado Libros. 2013.
15. Didi-Huberman, Georges. *Atlas: ¿cómo llevar el mundo a cuestas?*. Madrid: Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía. 2010.
16. Domènech, Montserrat; Gomila, Joan; Martínez, Albert; Seguí, Núria. *La Ciutat Des Del Carrer*. 2a ed. Maó: Ajuntament de Maó. Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears - COAIB. 2005.

17. Eco, Umberto. Pons Irazazábal, María, traducció. *Historia de la belleza*. Storia della bellezza, títol original. Barcelona: Lumen. 2004.
18. Eco, Umberto. Pons Irazazábal, María, traducció. *Historia de la fealdad*. Storia della brutezza, títol original. Barcelona: Lumen. 2007.
19. Ezquiaga, José María. "Pla Territorial Insular - PTI." Maó: Consell Insular de Menorca. 2003.
20. Ezquiaga, José María. "Pla Territorial Insular de Menorca". *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme* 255. Pàgs.: 72-76. 2007.
21. Ferragut Canals, José. *El arquitecto José Ferragut Pou*. Palma de Mallorca: José J. de Olañeta. 2015.
22. Fornals Villalonga, Francisco. *Torres defensivas de Menorca*. 1a ed. Maó: Consorcio del Museo Militar de Menorca. 2006.
23. Fornals Villalonga, Francisco. *Castillo de San Felipe del Puerto de Mahón: Siglos XVI-XVII-XVIII*. Maó: Museo Militar Regional de Menorca. 1996.
24. Fornals Villalonga, Francisco. *La Base Naval del puerto de Mahón*. Es Castell: Consorcio del Museo Militar de Menorca. 2010.
25. Fornals Villalonga, Francisco. *Torres de defensa y atalayas de Menorca*. Maó: Museo Militar de Menorca. 1989.
26. Fornals Villalonga, Francisco. *Fortificaciones de Menorca: Fort Marlborough i Torre d'en Penjat*. Maó: Consell Insular de Menorca. Departament Cultura i Educació. 2004.
27. Fornals, Francisco. *Fortaleza de Isabel II en la Mola del Puerto de Mahón*. 4a ed. Maó: Museo Histórico Militar de Menorca. 2010.
28. Galí, Beth, coordinació. Bohigas, Oriol; Capella, Juli; Galí, Beth; de Moura, Beatriz; Regás, Rosa, textos. 1997. *Alfonso Milá y Federico Correa. Arquitectura 1950-1997*. Beth Galí, Editora. Madrid: Ministerio de Obras Públicas, Transportes y Medio Ambiente; Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya-COAC
29. García Domingo, Enric. "La Estación Naval de Port-Maó". *PORTUS*, 2012. 2012.
30. Gómez, Manuel; Fuster, Joaquim Maria. *Menorca, record d'un temps*. Barcelona: Triangle Postals. 2005.
31. Gomila, Joan J. "Catàleg del patrimoni arquitectònic de Maó". Maó: Ajuntament de Maó. 1985
32. Gomila, Joan J. "Nus de lloc i temps". Menorca. Diario Insular, Edició del 18 de Març de 2009.
33. Gomila, Joan J. *Dietari d'arquitectures i altres realitats*. Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears, Demarcació de Menorca. 2005.
34. Gomila, Joan J. "El port, aquest lloc fora de control... Un menú a Baixamar amb aperitiu i tres plats, ens haurem d'engolir." Menorca. Diario Insular. Edició del 23 d'Abril de 2013.

35. Gomila, Joan J. *Entorn de La Ciutat*. Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears. Demarcació de Menorca. 2016.
36. Gomila, Joan J. *"El Port a l'hivern"*. Menorca. Diario Insular, Edició del 5 de Gener de 2011.
37. Gomila, Joan J. *"Nous camins de l'arquitectura menorquina actual."* *Revista de La Mare de Déu de Gràcia*. Maó: Editorial Menorca. 2000.
38. Gomila, Joan. *Menorca: Guia de Arquitectura*. 1a ed. Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears, Delegació de Menorca. 1998.
39. Hernández Gómez, Ma Ángeles; Sintés Espasa, Guillem; Andreu Adame, Cristina; Orfila Pons, Margarita. *Giuseppe Chiesa i el seu temps. Col·lecció galeria de personatges*. Vidal Hernández, Josep M., editor. Maó: Patronat de Cultura de l'Ajuntament de Maó. 1985.
40. Hernández Gómez, Ma. Ángeles; Martínez Esteban, Albert. *"Es Coll des vent."* *Revista de la Mare de Déu de Gràcia*. Maó: Editorial Menorca. 1989.
41. Hernández, Ma Ángeles; Andreu, Cristina; Cussó, Clara; Mir, Ma José [coordinació]. Sampedro Escolar, José Luís; Cantarella Camps, Catalina; Andreu Adame, Cristina [textos]. *Font i Vidal: 1811-1885. Cròniques pictòriques del XIX*. Maó: Ajuntament de Maó. 2006.
42. Inglese Carreras, Omar, Javier Martín Fernández [coordinadors]; Cristina Andreu Adame, Simón Gornés Hachero, Joana Gual Cerdá, and Octavio Pons Machado. *El control arqueológico del dragado del Puerto de Mahón*. Mediterráneo Servicios Marítimos, Editors. Palma de Mallorca: Autoritat Portuària de Balears. 2016.
43. Isbert, Francesc; Andreu, Cristina [coordinació]; Vilardell, Joan Enric; Andreu, Cristina; Pons, Octavio. *Sa Raval Des Castell: La història d'un poble a través del material arqueològic*. Museu de Menorca. Maó: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Educació i Cultura. 2006.
44. Jiménez, Xesca; Domènech i Casadevall, Gemma. *Josep Claret (1908-1988): Arquitecte entre la República i la dictadura*. Girona: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya. 2009.
45. Jordi, Vicenç Ll.; Taltavull, Enric. *"Arquitectura Rural."* A *Enciclopèdia de Menorca*. Josep M. Vidal Hernández, editor. 1a ed. Maó: Obra Cultura de Menorca. 1997.
46. Jordi, Vicenç Ll.; Taltavull, Enric; Figuerola, Joan; Gomila, Joan. *Arquitectura de Menorca*. 1a ed. Maó: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo. Secretaría General Técnica. Servicio de Publicaciones; Ateneu Científic i Literari de Maó. 1980.
47. Lluís Salvador, arxiduc d'Àustria, and Basilio Baltasar. *Las Baleares: Descritas Por La Palabra y El Dibujo*. Palma de Mallorca: José J. de Olañeta. 2000.
48. Malraux, André. *Le Musée Imaginaire*. 3a edició. Paris: Gallimard. 2017.
49. Martín Martínez, F. Xavier. *Imatges Del Passat: Es Castell*. Sant Lluís (Menorca): S'Auba. 2005.
50. Martínez Esteban, Albert. *"Pont des castell de Maó. Història de la seva trama urbana (1600-1800)"*. *Revista de Menorca*. Primer Semestre. 1995.

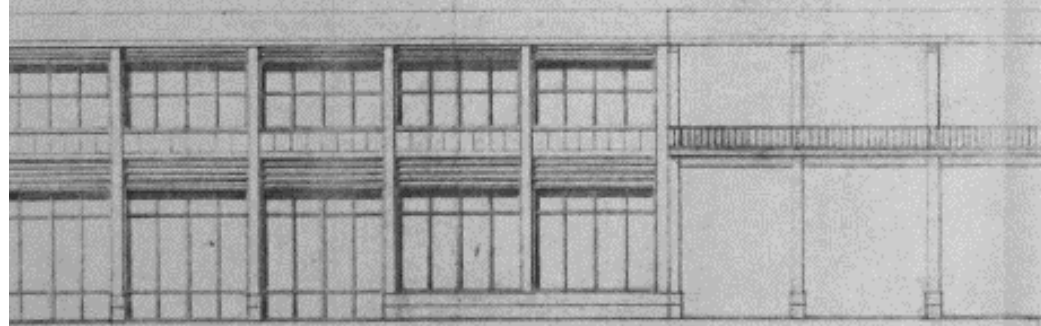
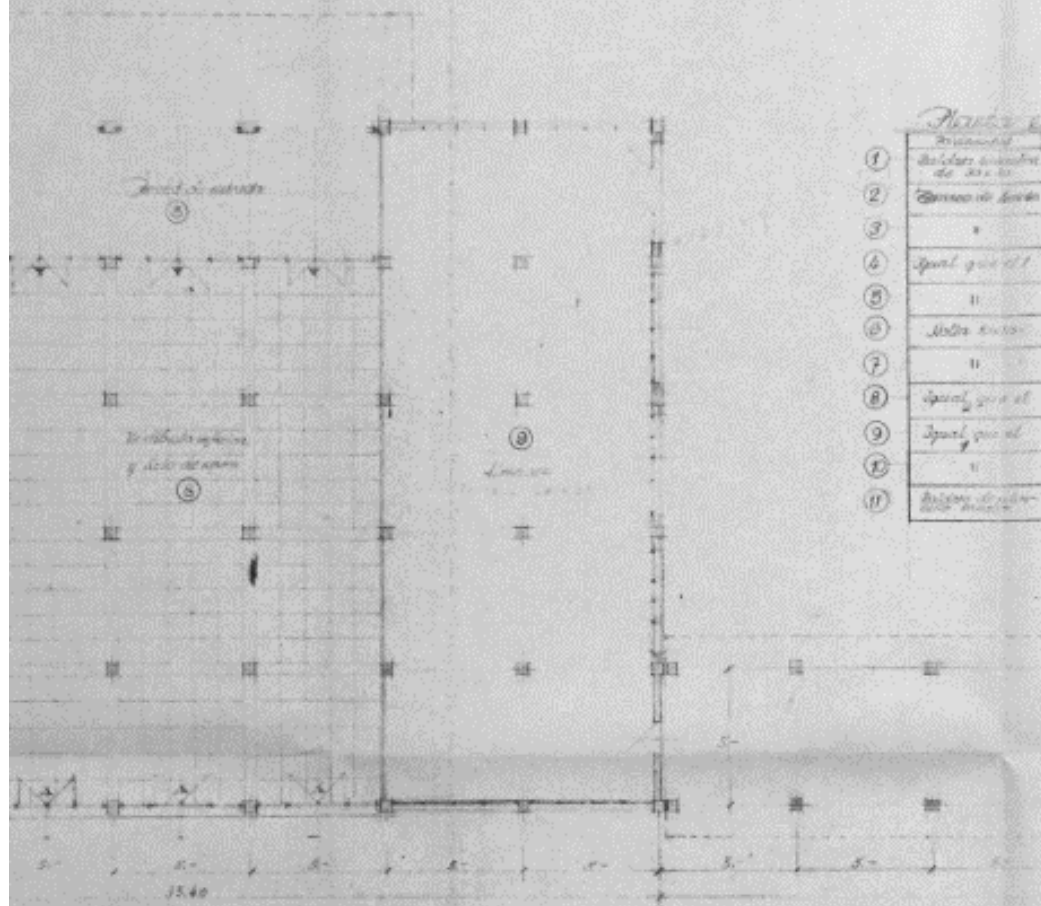
51. Martínez Esteban, Albert. *"Inventari de les llicències d'obres particulars del segle XIX del terme de Maó"*. Maó. Institut Menorquí d'Estudis. 2006.
52. Martorell Codina, Josep. *Guia d'arquitectura de Menorca*. Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, editor. Barcelona: La Gaia Ciència. 1978.
53. Mascaró Pasarius, Josep. *"The Golden Farm', el refugio menorquí de Nelson"*. La Vanguardia, Edició de l'11 de Març de 1984.
54. MAZO-ESPIAU / Arquitectos, SLP. *"Plan Especial de la Isla del Rey del Puerto de Mahón. Menorca"*. Ajuntament de Maó; Fundación Hospital de la Isla del Rey. 2015.
55. Méndez Vidal, Alfons Xavier. *A la recerca del paradís: Història del turisme de Menorca*. Maó: Consell Insular de Menorca. Departament de Cooperació Local i Promoció Turística. 2017.
56. Méndez Vidal, Alfons Xavier. *"Es Castell urbanitza el port de Maó: Sol Del Este, Santa Anna i Trebalúger."* Menorca. Diario Insular, Edició del 15 de Novembre de 2016.
57. Méndez Vidal, Alfons Xavier; Hernández Andreu, Joan. *Trenta-Cinc Empresaris Menorquins: Èxit individual i progrés social*. Maó: Institut Menorquí d'Estudis. 2010.
58. Mir, Pep. *"Puertos decidirá en dos meses si La Solana es para Amics de la Mar o para un 'aparthotel'."* Menorca. Diario Insular, Edició del 14 de Gener de 2015.
59. Mir, Pep. *"Maó ya dispone del proyecto de las escaleras mecánicas."* Menorca. Diario Insular, Edició del 15 de Juny de 2014.
60. Mir, Pep. *"Maó reclama que el proyecto de Cala Figuera incluya más usos sociales"*. Menorca. Diario Insular, Edició del 20 de Març de 2018.
61. Mir, Pep. *"Cala Figuera tendrá 20 amarres para yates de 40 metros o más. Autoridad Portuaria licita el diseño del espacio del Puerto de Maó."* Menorca. Diario Insular, Edició del 20 de Març de 2018.
62. Mir, Pep. *"Maó aprueba el proyecto del ascensor de Ses Voltes."* Menorca. Diario Insular, Edició del 30 de Desembre de 2017.
63. Mir, Pep. *"Maó trata de paralizar el retorno del 'Verge del Toro' para darle un uso social."* Menorca. Diario Insular, Edició del 5 d'Agost de 2015.
64. Mir, Pep. *"El nuevo ascensor del Puerto de Maó conectará con el Claustre del Carme."* Menorca. Diario Insular, Edició de l'11 de Setembre de 2015.
65. Mir, Pep. *"Puertos pagará un ascensor como alternativa a las escaleras mecánicas."* Menorca. Diario Insular, Edició de l'1 de Setembre de 2015.
66. Mir, Pep. *"Marina con protección oficial"*. Menorca. Diario Insular, Edició del 3 d'Agost de 2018.

67. Mir, Pep. "El proyecto ganador de Cala Figuera prevé un centro formativo y un hotel". Menorca. Diario Insular, Edició de l'1 d'Agost de 2018.
68. Moure Foraster, Carla. *Nuevo acceso al Cos Nou desde la carretera de La Mola en el Puerto de Mahón* UPCommons [Recurs Electrònic]. 2010.
69. Murillo, Andreu. "Mahon - 70. Fiestas de Nuestra Señora de Gracia." Maó: Ajuntament de Maó. 1970.
70. Nicolau, Antoni. "Pla d'usos del Llatzeret." Maó: Consell Insular de Menorca. 2017.
71. Orfila Pons, Margarita; Taltavull Femenias, Enric. *Guia arqueològica de Menorca*. Maó. 1996.
72. Parcerisa, Josep. "Pla General d'Ordenació Urbana Municipal - PGOUM de Maó." Maó: Ajuntament de Maó. 2012.
73. Pareta Marjanedas, Maria Mercè. *Josep Claret: Arquitectura i Societat*. Tesi Doctoral. Universitat de Girona. 2009.
74. Pieltáin Álvarez-Arenas, Alberto. 2003. "Los Hospitales de Franco: La versión autóctona de una Arquitectura moderna". Universidad Politécnica de Madrid. Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Madrid - ETSAM. <http://oa.upm.es/4331/>.
75. Pla, Josep. *Guía de Mallorca, Menorca e Ibiza / José Pla*. Barcelona: Editorial Destino. 1950.
76. Pons Cànovas, Ferran. *Incidència de les infraestructures portuàries en l'ordenació del territori: el cas del port de Maó / Ferran Pons Cànovas*. Maó: Consell Insular de Menorca. 1994.
77. Pons Fraga, Josep J. "Ideas para la recuperación de la Isla del Rey". La Vanguardia, Edició del 4 de Desembre de 1988.
78. Pons Olives, Lluïcia. *Capelles i ermites rurals a Menorca*. Col·lecció "Llibres del Patrimoni Històric i Cultural". Maó: Consell Insular de Menorca. 2002.
79. Real, Lluís. "Exposició d'obres i projectes al municipi de Maó 83-87." Maó: Ajuntament de Maó. 1987.
80. Ruiz Coll, M.A. "Proyectan convertir en un 'hotel flotante' la casa de Mercedes Milá". El Mundo de Baleares, Edició del 26 de Desembre de 2014.
81. Sales Juaneda, Margarita; Anglada Fontestad, Montserrat; Cardona Pons, Jesús. "Catàleg de Patrimoni Des Castell. Revisió". Es Castell: Ajuntament des Castell. 2017.
82. Salort, Joan Pau; Piris, Laura; Cladera, Ester. *La Imatge de Menorca. Canvis en el paisatge durant el Segle XX*. Editat per Arxiu d'Imatge i So de Menorca. 1a ed. Maó: Consell Insular de Menorca, Departament de Cultura, Patrimoni, Educació i Joventut. 2011.
83. Sambricio, Carlos. *Territorio y ciudad en la España de la Ilustración*. José Luis Nicolás Rodrigo, editor. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Transportes - MOPT. 1991.

84. Sánchez Martínez, Esther; Vilardell Santacana, Joan Enric [Comissaris de l'exposició]. *Arquitectures per a Maó: Catàleg de l'exposició, 5 Desembre 90, 5 Gener 91*. Maó: Ajuntament de Maó. 1990.
85. Soler Gayá, Rafael. "Pla Especial del port de Maó" Palma de Mallorca: Autoritat Portuària de Balears. 1990.
86. Soler Gayá, Rafael. *Crònica Dels Ports Balears*. Palma: Edicions Documenta Balear. 2004.
87. Taltavull Femenías, Enric. "Ascensor." *Menorca. Diario Insular*, Edició del 26 d'Octubre de 2016.
88. Terrón Ponce, José Luis. *El Cementerio Anglo-Americano En El Puerto de Mahón*. Maó: Consorcio del Museo Militar de Menorca; Institut Menorquí d'Estudis. 2006.
89. Terrón Ponce, José Luis. *La Fortaleza de Isabel II en e Puerto de Mahón*. 1a ed. Maó: Consorcio del Museo Militar de Menorca; Institut Menorquí d'Estudis. 2003.
90. Terrón Ponce, José Luis. *El Lazareto en el Puerto de Mahón*. Maó: Consorcio del Museo Militar de Menorca; Institut Menorquí d'Estudis. 2003.
91. Tofiño de San Miguel, Vicente, 1732-1795. *El Puerto de Mahon y su costa: Desde Cala Murta hasta Cala Rafelet, Ruinas del Castillo de San Felipe: Baterías existentes y los campamentos, trincheras y baterías del último sitio / [Vicente Tofiño de San Miguel]; Grabado Por Don Manuel Salvador Carmona*. Madrid. 1786.
92. Vidal Bendito, Tomàs. *La imatge cartogràfica de l'illa de Menorca: Des dels orígens al primer terç del segle XVIII*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. 2002.
93. Vidal Hernández, Josep M. "La Fortaleza de la Mola de Mahón o de Isabel II: Un modelo de colaboración entre la administración pública y la gestión privada." *PORTUS* 23: 26–33. 2012.
94. Vidal Hernández, Josep M. *El Llatzeret de Maó, Una fortalesa sanitària*. Editat per Josep M. Vidal Hernández. Maó: Institut Menorquí d'Estudis. 2008.
95. Vidal Jordi, Toni. "El Puerto de Mahon. Urbanización, desuso y oportunidad". A *Ciudad y Formas Urbanas. Perspectivas Transversales*. Monclús, Javier; Díez, Carmen, editors. 6. Formas: Pàgs. 243–254. Zaragoza: II Congreso Internacional ISUF-H Zaragoza 2018. Hispanic International Seminar on Urban Form. 2018.
96. Vidal Jordi, Toni. "L'hospital tancat". Menorca. *Diario Insular*, Edició del 15 d'Abril de 2016.
97. Vidal Jordi, Toni. "L'estació moderna". Menorca. *Diario Insular*, Edició del 16 d'Agost de 2017.
98. Vidal Jordi, Toni; Alemany, Joan; Bages, Carles; Domingo, Mamen; González, Jesús; Jover, Cristina; Lorenzo, Daniel; Magrinyà, Francesc; Mària, Magda; Rubert, Maria; Vilardell, Joan Enric. *Reocupar El Port: VI Jornades d'Arquitectura i Urbanisme de La Mola*. Toni Vidal Jordi, editor. *PAPERS #2. RECERCA I DEBAT*. 1a ed. Vol. 2. Maó: Institut Menorquí d'Estudis; Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears - COAIB. 2017.
99. Vidal Miquel, Toni; Anglada, Maria Àngels. *Menorca, tot just ahir*. Sant Lluís (Menorca): Triangle. 1999.
100. Vilardell i Santacana, Joan Enric. "Per un segon ascensor". Menorca. *Diario Insular*, Edició del 21 de Març de 2014.

101. Vilardell i Santacana, Joan Enric. *"I així, que passin els anys..."*. A *20 Anys de Reserva de La Biosfera*, Maó: Consell Insular de Menorca. 2013. Pàgs.: 351–362.
102. Vilardell i Santacana, Joan Enric., Ajuntament de Maó, Institut Menorquí d'Estudis i Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears. *Arquitectura Contemporània a Menorca. V, Maó: [Catàleg de l'exposició 12-26 Julio 1991]*. Maó: Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears. 1991.
103. Vilardell Santacana, J. E. *La Fundación de Georgetown, Menorca. 1771. Patrick Mackellar y el urbanismo Militar Británico*. Universitat Politècnica de Catalunya, Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona. 2005.
104. Vilardell Santacana, Joan Enric. 1992. *Muestra de Arquitectura: La vivienda familiar En Menorca (1950-1990) / Joan Enric Vilardell Santacana*. Maó: Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears.
105. Vilardell Santacana, Joan-Enric. 2017. *Mirades Compromeses: Articles d'arquitectura i Urbanisme (1993-2017)*. Joan Enric Vilardell i Santacana. Maó: Institut Menorquí d'Estudis.
106. Warburg, Aby. Brink, Claudia; Chamorro Mielke, Joaquín; Checa Cremades, Fernando; Warnke, Martin; editors. *Atlas Mnemosyne*. Madrid: Akal. 2010.
107. -. *Anunci de premsa*. 1975. *La Vanguardia*, Edició del 25 de Febrer de 1975. Pàg 43.
108. -. *Anunci*. 1975. *La Vanguardia*, Edició del 4 de Març de 1975.
109. -. 2006. *El Hospital de La Isla Del Rey Del Puerto de Mahón*. Amics de l'Illa de l'Hospital, Editors. 2a edició. Maó: Fundación Hospital de la Isla del Rey.
110. -. 1981. *Enciclopèdia de Menorca. Tom XVIè. Història de l'Art I*. Josep M. Vidal Hernández, Editor. Maó: Obra Cultural de Menorca.
111. -. 1981. *Enciclopèdia de Menorca. Tom XVIIè. Història de l'Art II*. Josep M. Vidal Hernández, Editor. Maó: Obra Cultural de Menorca.
112. -. 2009. *Josep Claret i Rubira (1908-1988): Fons d'arxiu*. Girona: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, Demarcació de Girona.
113. -. 2001. *I Premis d'arquitectura de Menorca: 97-98*. Maó: Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears.
114. -. 2002. *II Premis d'arquitectura de Menorca*. Maó: Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears.
115. -. 2005. *III Premis d'arquitectura de Menorca, 2002-2003-2004*. Maó: Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears.
116. -. 2018. *Premis d'Arquitectura de Menorca IV Edició (2005-2006-2007-2008) i V Edició (2009-2010-2011-2012)*. Maó: Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears, Demarcació de Menorca.
117. -. 2006. "Plan de Usos i Espacios Portuarios - PUEP." Palma de Mallorca: Autoritat Portuària de Balears.

118. -. 1981. "Conjunto de viviendas en el Puerto de Mahón, Isla de Menorca, España: Estudio de Arquitectura Barba Corsini." *Informes de La Construcción* 331: pp 123–42.
119. -. 1992. *Cent anys d'electricitat i gas a Menorca*. Editat per SA - GESA Gas i Electricitat. Palma: Gas i Electricitat, SA - GESA.
120. -. 2016. "Delimitació d'Espais i Usos Portuaris - DUJEP Del Port de Maó." Palma de Mallorca: Autoritat Portuària de Balears.
121. Barca Mir, Miguel. "Miguel Barca Mir, Arquitecto". Lloc web. www.miguelbarca.com.
122. Mantolán, Xavier. "Xavier Mantolán, Arquitecte". Lloc web. <https://arquitectomantolan.blogspot.com/>.
123. Montes, Toni; Isern, Laia. "Miba Architects. Lloc Web." www.mibaarq.com.
124. Digital, Redacció. "Maó aprueba la orden de demolición del 'mamotreto' de Cala Llonga." *Menorca. Diario Insular*, Edició del 6 de Maig de 2015.
125. Blog Alfons Méndez.
126. -.2018. *Des de dins*. Catàleg d'exposició. Toni Vidal Miquel, fotògraf. Ca n'Oliver, Maó.
127. Web Descobreix Menorca (Desembre 2018)
128. -. 2005. *Menorca, record d'un temps*. Arxiu Sturla. Edita Triangle Postals. Sant Lluís
129. -.2016. *Pla d'Acció. El port de Maó, motor econòmic i cultural*. APB. Maó

ATLES DEL PORT DE MAÓ VOLUM 1. CATALEG

toni vidal jordi